

מועילה כלל ולפי דבריו צריך לזכור כשמתפלל ציטו ומריה ריה ממקום אחר שיפסיק וישהה עד שיעצור הרי"ט ע"כ וגם הר"ש (ס"ו מו) כתב יש מפרשים כי היכי דהפסקה מועלת לזוהר הכי נמי מועלת לרי"ט רע ורבינו משה כתב כיון שהרי"ט מגיע אליו אין הפסקה מועלת כלל ורבינו סתם דבריו כדעק הרמב"ם וכן הלכה:

ג חצר קטנה שנפרצה במילואה לגדולה וכו'. פשוט בפרק כל גנות (ערו"ן זב) וטעמא דמילואה דקטנה כיון שנפרצה במילואה לגדולה לא חשיבא בית צפני ענמה אבל הגדולה כיון שכותליה עורפיין על של קטנה מנד זה ומנד זה חשיבא כבית צפני ענמה. ומכאן נראה לדקדק שאם אראה לפני הפתח מותר לקרות צי"ט אפילו רואה אותה ואפילו בתוך ד' אמות כמו שכתבתי

בסמוך צ"ט הר"ש דהא הכא כהאי גוונא עסקינן כלומר שרואה אותה או ד' שאינו מרוחק ממנה ד' אמות דאם לא כן אפילו הוא עם הזוהר צי"ט אחד שרי ואפילו הכי כשזוהר בקטנה מותר לקרות בגדולה ועל כרחק טעמא מפני שמאחר שהוא במקום מיוחד לעצמו קרינן ביה והיה מחניך קדוש:

76

ד צוואת ב"ב וחזיר וכו'. בסוף פרק מי שמתו (כה) תניא לא יקרא אדם ק"ש כנגד צוואת אדם ולא כנגד צוואת כלבים ולא כנגד צוואת חזירים ולא כנגד צוואת חרנגולים וכתב הכי אמר רבא לית הלכתא כי הא מחניתא אלא כי הא דמניא לא יקרא אדם ק"ש לא כנגד צוואת אדם ולא כנגד צוואת חזירים ולא כנגד צוואת כלבים בזמן שנתן עורות לתוכן ופירש רש"י (ד"ה זמן) דמניית עורות לא קאי אלא אצוואת כלבים וחזירים אבל צוואת אדם בלא מניית עורות

פרישה

צריך לזכור כשמתפלל ציטו ומריה ריה ממקום אחר שיפסיק וישהה עד שיעצור הרי"ט ע"כ: ונראה לדעת הרמב"ם מהניא מיהא הפסקה דאין צריך להרחיק ד' אמות רק במקום שכלה הרי"ט הוא קורא וכמו שכתבתי ריש סימן זה צ"ט הרשב"א ודעת רבני זרפת הג"ל היא לכאורה נפלאה דאין יקרא כשהרי"ט מגיע אליו ממש הא אפילו בהפסקה צריך להמתין עד שיכלה הרי"ט ואפשר דטעמייהו דכיון דאמרינן צרייתא היה גבוה י טפחים או נמוך י טפחים יושב צידו וקורא קריאת שמע ומשמע אפילו מגולה ונראית לעין כל וכמו שפירש הר"ש ורבינו ואף על גב דצוואה אמרה רומנא וכסית והרי היא נראית לעין כל ואם כן לאו מחניך קדוש היא אפילו הכי אמרינן כיון דרשות אחר ומקום מיוחד הוא מחניך קדוש הוא ולא צ"ט כלל כיסוי הוא הדין צרי"ט שלה דמהניא הפסקה ולהרמב"ם והר"ש ורבינו כל שיש ריח רע לא מהני שום כיסוי והפסקה וכסית דאמר קרא כשאין ריח ודוק ועיין בשלחן ערוך ר' מרדכי יפה (ס"ה) הוסיף כאן על לשון השלחן ערוך ואין הדין עמו אלא כמו שכתבתי עיקר: (י) אם צוואה בגדולה אסור [לקרות] בקטנה. פרק כל גנות דף [צ"ב] ע"ב וכתב צ"י וטעמא דמילואה דקטנה שנפרצה במילואה לגדולה לא חשיבא בית צפני ענמה ע"כ ואין להקשות

דרישה

ע"י [א] צוואת חמור הרבה לאחר שבא מן הדרך. ירושלמי מרחיקין מגללי בהמה ד' אמות ר"ש בר חסדא אמר ברכים ובלבד בשל חמור וכו' וכתב הר"ש משמע מירושלמי זה שאין צריך להרחיק מצוואת בהמה אלא בחמור כשבא מן הדרך ודלא כרבינו משה שלא התיר אלא כנגד מי רגלים של בהמה ט"ר.

נמי אסור וכן דעת כל הפוסקים: ומ"ש ואם יש בה ריח מרחיק ממקום אחר שיפסיק וישהה עד שיעצור הרי"ט ע"כ וגם הר"ש (ס"ו מו) כתב יש מפרשים כי היכי דהפסקה מועלת לזוהר הכי נמי מועלת לרי"ט רע ורבינו משה כתב כיון שהרי"ט מגיע אליו אין הפסקה מועלת כלל ורבינו סתם דבריו כדעק הרמב"ם וכן הלכה:

הפסקה ולא שינוי רשות: ג חצר קטנה שנפרצה במילואה לגדולה ועודפת עליה מכל צד (י) אם צוואה בגדולה אסור לקרות בקטנה (נ) אם צוואה בקטנה מותר לקרות בגדולה: ד צוואת כלב וחזיר אם יש בהם עורות אז דינם כדין צוואת אדם לענין הרחוקה. ואם אין בהם עורות הוי כצוואת שאר בהמה היה ועוף שמותר לקרות אצלם מיד בין אם היא לפניו או לאחוריו אם אין בה ריח ואם יש בה ריח מרחיק (ט) עד מקום שיכלה הריח: ה (י) [א] צוואת חמור הרבה לאחר שבא מן הדרך

צ"ט סימן זה: ל צוואת חמור הרבה לאחר שבא מן הדרך וצוואת חמור וגמייה ונבדה מסרחת וכו'. ירושלמי (פ"ג ה"ה) כתבו הר"ש שם (ס"ו מו) מרחיקין מגללי בהמה ד' אמות רבי שמואל בר חסדא אמר ברכים ובלבד בשל חמור רבי חי"א בר אבא אמר ונבא מן הדרך ולוי אמר מרחיקין מלואת חמור ד' אמות מלואת הגמייה ד' אמות מלואת החרנגולים ד' אמות אמר רבי יוסי בר-אבין צ"ט רב הונא ובלבד צדומים ר' ירמיה צ"ט ר' זעירא אמר נבלה שמסרחת ד' אמות אמר רבי חנינא מתניחין אומרת כן כמה ירחיק מהם ומן הזוהר ד' אמות אמר רבי שמלאי חפחר במשרה של כובסין אמר רבי [מנין] אם במשרה תנינא ולא צי"ט הרעיס ולא צ"ט משרה וכתב הר"ש מתוך הירושלמי הוה משמע דאין צריך להרחיק מלואת בהמה אלא בחמור כשבא מן הדרך ודלא כרבינו משה (פ"ג ה"ו) שלא התיר אלא כנגד מי רגלים של בהמה ויש אומרים שצריך להרחיק מלואת חמוליים לפי שריחה רע מאד ודינה כמו לואת גמייה אלא שהזכיר גמייה בירושלמי לפי שהיו רגליים בתוך הבית כמו שאנו מגדלים עכשיו חמוליים עכ"ל וגם ה"ר יונה (עו: ד"ה וצוואת וד"ה ולמדנו) למד מירושלמי זה שאינו אסור לקרות כנגד שום [צוואת] בהמה אלא בחמור הבא מן הדרך שיש לזוהרו ריח רע הרבה אבל שאר בהמות אע"פ

אם כן דכי נפרצה במילואה לגדולה לא חשיבא צפני ענמה למה כתב רבינו לעיל סימן נ"ה בשעשה בקטנה ואחד בגדולה או חמש בזה וחמש בזה אין מאטרפיין אמאי הא כבית אחד דמילא וי"ל דודאי הכא דבעינן מחניך קדוש ואפשר ליה להיות בגדולה בלא קטנה או לקטנה בלא גדולה השתא דנפרצה במילואה לגדולה הרי אין כאן הפרש כלל ודאי לאו מחניך קדוש איכא אבל לעיל דבעינן שיטרפו יחד ויגררו זה אחר זה ודאי דוקא המיעוט נגרר בחר רובא ובעינן אחר לא וק"ל: (נ) אם צוואה בקטנה מותר לקרות בגדולה. כתב צ"י מכאן יש לדקדק שאם אראה לפני הפתח מותר לקרות צי"ט אפילו רואה אותה וכמו שכתב רבינו לעיל דהא הכא על כרחק מיירי כשרואה אותה או שאינו מרוחק ממנה ד' אמות דאם לא כן אפילו הוא עם הזוהר צי"ט אחד שרי ואפילו הכי כשזוהר בקטנה מותר לקרות בגדולה ועל כרחק טעמא מפני שמאחר שהוא במקום מיוחד לעצמו קרינן ביה והיה מחניך קדוש: (ט) עד מקום שיבדה הריח. זה לשון צ"י נראה שהוא נלמד מדין נבלה המסרחת שיחבאר בסמוך ולפי זה עד מקום שיכלה הרי"ט שכתב רבינו לאו דוקא אלא רצה לומר מרחיק ד' אמות ממקום שכלה הרי"ט וכמו שכתב בתחלת הסימן ע"כ: (י) צוואת חמור הרבה וכו'. עיין בדרישה:

עורות וכל צוואה שריחה רע כגון אלו אסור לקרות שמע כנגדן וכן כנגד מי רגלים של אדם אבל מי רגלים של בהמה קורין כנגדן ע"כ הרי מפורש דלא אסר אלא בצוואה שריחה רע דוקא ומה שדקדקו הר"ש וה"ר יונה ממה שלא התיר אלא כנגד מי רגלי בהמה אינו דקדוק דלפי שכתב דכנגד

ברכות כ"ה ע"ג
 ירוש' רמ"ג ע"ג ד"ה טמן
 מההיא
 רשומי לקמן [אוח ל]:
 ירושלמי ו' ע"ד נש
 ג הלכה ה' והביאו
 יח"ט [שם טמן מן]
 בינו יונה [שם ט' ג ד"ה]
 ח ת"ה ולמדו ורשב"א
 ז ד"ה ירושלמי רב יוסף
 טס הרמב"ן:
 טור בשם רבינו
 יאל אחי רבינו יונה
 [שם]:
 טס ברבינו יונה:
 טס:
 יט מפרשים [רשב"א]
 כ כה, ה ד"ה ירושלמי רב
 קף [מרגולים אדומים
 ט מפרשים [רבינו יונה
 כ ד"ה ויפושטין] אורח
 אדומה:
 טס. צבנלי [פה, ה] [ח]
 זוספות [שם טמן מן]
 הד"ח"ט [שם טמן מן]
 המרדכי שם [רמנו טו]
 גהות מיימוניות קריאה
 מט פ"ג אות ד ורבינו יונה
 טס:
 טס צבנלי:
 טס לפירוש רש"י
 ד"ה דגן [ה' הרמ"ג]
 משנות כלל ד' טמן א':
 טס צבנלי:
 ו ה. משנות הרמ"ג
 כלל ד' טמן א':
 וא ה. סוכה מ"ג
 ע"ה לפירוש הב"י ד"ה
 קטן לדעת הפוסקים:

קריאת שמע ג, ו): יב צואת חמור הרבה. נראה לי דהיינו מסתמך
 ריתן רע, ולכן אפילו יודמן פעם א' שאין מרמין אסור, דהוה ליה
 כצואת אדם: יג אם אין הריח בא צו. משמע אפילו יש להם
 ריח, כל שאין הריח בא לו שרי. ול"ע, דנשקיף ד' כתב אס' יש
 בהם ריח דינס כצואת אדם, משמע
 דלריף להרמיק ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, וצאמת צטור כתב
 לעיל נמי ואס' יש בה ריח מרמיק
 עד מקום שכלה הריח, אך שטרב
 צ"י ד"ה ומ"ט [אס] כתב דלאו דוקא
 קתני, אלא ר"ל ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, ע"כ. ולי נראה דדוקא
 קתני, דקיון שאין דינס כצואה אין
 צריך להרמיק אלא עד מקום שכלה
 הריח, וכן משמע בחלמידי רבינו
 יונה [ברכות טו, ג ד"ה ויפושטין] גבי
 צואת חמור. ולפי דברי הרב
 צ"י צ"ל דהכי פירושו, אס' אין
 הריח בא לו אין צריך לצדוק אס'
 יש לה ריח רע, דמסתמך אין בהם
 ריח רע. ומה שכתבתי נראה לענ"ד
 עיקר: יד אדומה. מלשנו
 משמע שר"ל הצואה אדומה, כמו
 שכתבו חלמידי רבינו יונה [שם].
 והרשב"א [שם פה, ה ד"ה ירושלמי]
 פירש שהתרנגולים אדומים, והוא
 מה שקורין ענגלי"ס הא"ץ בלשון
 אשכנזי (צ"ח ד"ה היסה). וצמח"צ י"ו
 פירש תרנגולים של ארץ אדם
 שמאכילין אותן שעורים, וכן כתב
 האגודה [ברכות טמן פ]. וכמנצוח
 פרק ה' נה, ט איחא ששעורים
 אדומיות רעות: טו לקרות

קריאת שמע ג, ו): יב צואת חמור הרבה. נראה לי דהיינו מסתמך
 ריתן רע, ולכן אפילו יודמן פעם א' שאין מרמין אסור, דהוה ליה
 כצואת אדם: יג אם אין הריח בא צו. משמע אפילו יש להם
 ריח, כל שאין הריח בא לו שרי. ול"ע, דנשקיף ד' כתב אס' יש
 בהם ריח דינס כצואת אדם, משמע
 דלריף להרמיק ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, וצאמת צטור כתב
 לעיל נמי ואס' יש בה ריח מרמיק
 עד מקום שכלה הריח, אך שטרב
 צ"י ד"ה ומ"ט [אס] כתב דלאו דוקא
 קתני, אלא ר"ל ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, ע"כ. ולי נראה דדוקא
 קתני, דקיון שאין דינס כצואה אין
 צריך להרמיק אלא עד מקום שכלה
 הריח, וכן משמע בחלמידי רבינו
 יונה [ברכות טו, ג ד"ה ויפושטין] גבי
 צואת חמור. ולפי דברי הרב
 צ"י צ"ל דהכי פירושו, אס' אין
 הריח בא לו אין צריך לצדוק אס'
 יש לה ריח רע, דמסתמך אין בהם
 ריח רע. ומה שכתבתי נראה לענ"ד
 עיקר: יד אדומה. מלשנו
 משמע שר"ל הצואה אדומה, כמו
 שכתבו חלמידי רבינו יונה [שם].
 והרשב"א [שם פה, ה ד"ה ירושלמי]
 פירש שהתרנגולים אדומים, והוא
 מה שקורין ענגלי"ס הא"ץ בלשון
 אשכנזי (צ"ח ד"ה היסה). וצמח"צ י"ו
 פירש תרנגולים של ארץ אדם
 שמאכילין אותן שעורים, וכן כתב
 האגודה [ברכות טמן פ]. וכמנצוח
 פרק ה' נה, ט איחא ששעורים
 אדומיות רעות: טו לקרות

מקום לענין חילוק רשות אין צריך לזה ההפסק להיות שיעור של
 ד' אמות וגובה י' כמו צבנ, והכי נמי לענין צואה אס' היא עמוקה
 י' או גובה י' אע"פ שאינו רחב ד' הוי שפיר הפסק כמו צבנ,
 כן נראה לי: (ד) צואת תרנגולים כו'. פשוט שאין בכלל זה
 אותן תרנגולים הגדולים דשמימי
 צקלת מקומות וקורין ענגלי"ס
 הי"ב, כי אנו רואין שצואתן
 מסרחת מאד, וכבר כתב צ"י ד"ה
 וכמז הרשב"א דעיקר הכלל בזה כל
 שהיא מסרחת: (ה) אבל
 לקרות קריאת שמע אסור כו'.
 כיון שאפשר לו ללכת משם:
 פ (א) יניח תפילין בין
 אהבה לקריאת שמע.
 הטעם דלגוס הוה. וכמז מו"מ ז"ל
 [צ"ח ד"ה ומ"ט] אלל טליה דאין מייב
 ללבושו אסור לו להפסיק בין אהבה
 לקריאת שמע, אפילו שלא לצורך
 אלא ללבושו בלבד נמי אסור,
 כדלעיל טמן ק"ו א. עכ"ל. ולא דק
 בזה, דטליה יכול ללבוש ולצדק קודם
 שיתחיל הברכות, ואפילו כל היום
 יכול זה להיות לבוש עטליה, דהא
 מותר ליכנס לבית הכסא עם
 הצליה, כמו שכתבו נסיון כ"א
 [שפ"ג ג]. ואין זה דומה לסימן ק"ו,
 דשם לא היה לו העליה קודם
 שהתחיל:
 פא (א) קטן שהגיע כו'.
 צבנלי [אוסה מז ט] איחא
 צהאי לינשא, קטן שיכול לאכול כוית
 דגן מרחיקין מצואתו כו', אמר רב
 חסדא והוא שיכול לאכלו כדאי
 אכילה פרס, אמר רבי חייל צביה
 דרבי יצח וצבנלי אע"פ שאינו יכול
 לאכלו כדאי אכילה פרס דכתיב
 [קהל ה, יט] יוסף דעת יוסף
 מאלוז. ופירש רש"י [אוסה ט ד"ה
 מו"מ], דגן, כל ה' מניס קרויס דגן
 [וויז]. מרחיקין מצואתו, משאלל
 כוית מאלו בכל ענין אכילה, שצואת
 מניס הללו מסרחת, עכ"ל. וכמז
 צ"י ד"ה קטן שנראה מדבריו שאס'
 לא אלל קטן זה עדיין כוית דגן
 אין מרחיקין מצואתו, ואפילו הוא

ציונים דרמ"א
 רשב"א ברכות
 ה, א ד"ה ירושלמי רבי
 יוסף ורבינו יונה שם טז,
 א ד"ה ובירושלמי י"מ
 ז א' טור [בס' ש"ק
 הרמ"ג כלל ד' טמן א']:

קריאת שמע אסור. דאפשר
 ללכת לחוף ולקרות [רש"י צבנלי
 כה, ה ד"ה אלל לק"ט]. ולפי זה גם
 צבנלי מורה אס' לומר צימד ואפשר
 לו ללכת למקום אחר אסור ללמוד
 כאן, ואפשר כיון דלא גזרו רבנן
 אין צריך ללכת, וכמו שכתב הרב
 צ"י לענין טליה נסיון י"ג נ"ה
 ואפשר, ע"ש:
 פא א צבנלי שאחר כיוצא
 בו. מלשון זה משמע אפילו
 הוא אינו יכול לאכול כגון שחלם

מי שאינו יכול להשמר מהפית. ובו סעיף אחד:
 א מי שכריא לו שאינו יכול לעמוד על עצמו
 (א) מלהפיה (א) עד שיגמור קריאת שמע ותפלה
 (א) מוטב שיעבור וזמן קריאת שמע ותפלה ולא יתפלל
 ממה שיתפלל בלא גוף נקי ואם עבר וזמן תפלה אנוס
 הוא ומתפלל מנחה שתיים ואם יראה לו שיכול לעמוד
 על עצמו בשעת קריאת שמע (א) יניח תפילין בין
 אהבה (ב) לקריאת שמע: [הגה] (ב) וינך עליהם:
 סימן פא
 דין צואת קטן. ובו ב' סעיפים:
 א (א) קטן שהגיע א' לכלל שאחר כיוצא בו

מחצית השקל
 וצ"ל על מה שכתוב בסוף סעיף ד' (א) ואם יש בהן ריח רע דינס כצואת
 אדם, וכן הוא בכסף משנה: (ב) צואת כו'. דהיינו מסתמך כו'. ור"ל,
 זהו החילוק בין צואת חמור לשאר בהמות. דאם יש להן ריח רע אפילו
 של שאר בהמות אסור: (ב) אם אין כו'. כמז כתב דע"ל נמי כו'. ר"ל,
 כסעיף ד': ולפי דברי הרב צ"י. כסעיף ד' דצריך להרחיק ממקום שכלה
 הריח ד' אמות, ולא תיקשי ליה מהכא: ומה שכתבתי נראה לענ"ד. דבין
 כסעיף ד' ובין הכא אין צריך להרחיק כי אם עד מקום שכלה הריח: (ב) אם
 יש בהן ריח רע דינס כצואת אדם, משמע דלריף להרמיק ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, וצאמת צטור כתב לעיל נמי ואס' יש בה ריח מרמיק עד מקום
 שכלה הריח, אך שטרב צ"י ד"ה ומ"ט [אס] כתב דלאו דוקא קתני, אלא ר"ל
 ד' אמות ממקום שכלה הריח, ע"כ. ולי נראה דדוקא קתני, דקיון שאין
 דינס כצואה אין צריך להרמיק אלא עד מקום שכלה הריח, וכן משמע
 בחלמידי רבינו יונה [ברכות טו, ג ד"ה ויפושטין] גבי צואת חמור. ולפי
 דברי הרב צ"י צ"ל דהכי פירושו, אס' אין הריח בא לו אין צריך לצדוק
 אס' יש לה ריח רע, דמסתמך אין בהם ריח רע. ומה שכתבתי נראה לענ"ד
 עיקר: יד אדומה. מלשנו משמע שר"ל הצואה אדומה, כמו שכתבו
 חלמידי רבינו יונה [שם]. והרשב"א [שם פה, ה ד"ה ירושלמי] פירש
 שהתרנגולים אדומים, והוא מה שקורין ענגלי"ס הא"ץ בלשון אשכנזי
 (צ"ח ד"ה היסה). וצמח"צ י"ו פירש תרנגולים של ארץ אדם שמאכילין
 אותן שעורים, וכן כתב האגודה [ברכות טמן פ]. וכמנצוח פרק ה' נה,
 ט איחא ששעורים אדומיות רעות: טו לקרות קריאת שמע אסור. דאפשר
 ללכת לחוף ולקרות [רש"י צבנלי כה, ה ד"ה אלל לק"ט]. ולפי זה גם
 צבנלי מורה אס' לומר צימד ואפשר לו ללכת למקום אחר אסור ללמוד
 כאן, ואפשר כיון דלא גזרו רבנן אין צריך ללכת, וכמו שכתב הרב צ"י
 לענין טליה נסיון י"ג נ"ה ואפשר, ע"ש:
 פא א צבנלי שאחר כיוצא בו. מלשון זה משמע אפילו הוא אינו יכול
 לאכול כגון שחלם

מחצית השקל
 טו לקרות כו'. וכמו שכתב הרב צ"י כו'. דבטליה מצויצת כהלכתה בשבת
 מותר לצאת לרשות הרבים, והציצית בטליה טלית. אבל אם הציצית
 פסולה אסור לצאת אפילו לכרמליה, משום משא. ואם נודע לו שבת
 כשהוא בכרמליה שציצית טליתו פסולה, אין צריך לפושטן עד שיבא
 לביתו, דגודל כבוד הבריות שדוחה לא תעשה דרבנן. וכתב הרב צ"י דוקא
 בימימהם שהיו לובשים טלית בתורת מלוש איכא משום כבוד הבריות,
 דאי יפשיטנה איכא ביוזין. מה שאין כן בזמן הזה דאין לובשים טלית כי
 עת רשעה תפלה. ליכא ביוזין אי יפשיטנה. ואפילו הכי גם לדידן אין צריך

מחצית השקל
 וצ"ל על מה שכתוב בסוף סעיף ד' (א) ואם יש בהן ריח רע דינס כצואת
 אדם, וכן הוא בכסף משנה: (ב) צואת כו'. דהיינו מסתמך כו'. ור"ל,
 זהו החילוק בין צואת חמור לשאר בהמות. דאם יש להן ריח רע אפילו
 של שאר בהמות אסור: (ב) אם אין כו'. כמז כתב דע"ל נמי כו'. ר"ל,
 כסעיף ד': ולפי דברי הרב צ"י. כסעיף ד' דצריך להרחיק ממקום שכלה
 הריח ד' אמות, ולא תיקשי ליה מהכא: ומה שכתבתי נראה לענ"ד. דבין
 כסעיף ד' ובין הכא אין צריך להרחיק כי אם עד מקום שכלה הריח: (ב) אם
 יש בהן ריח רע דינס כצואת אדם, משמע דלריף להרמיק ד' אמות ממקום
 שכלה הריח, וצאמת צטור כתב לעיל נמי ואס' יש בה ריח מרמיק עד מקום
 שכלה הריח, אך שטרב צ"י ד"ה ומ"ט [אס] כתב דלאו דוקא קתני, אלא ר"ל
 ד' אמות ממקום שכלה הריח, ע"כ. ולי נראה דדוקא קתני, דקיון שאין
 דינס כצואה אין צריך להרמיק אלא עד מקום שכלה הריח, וכן משמע
 בחלמידי רבינו יונה [ברכות טו, ג ד"ה ויפושטין] גבי צואת חמור. ולפי
 דברי הרב צ"י צ"ל דהכי פירושו, אס' אין הריח בא לו אין צריך לצדוק
 אס' יש לה ריח רע, דמסתמך אין בהם ריח רע. ומה שכתבתי נראה לענ"ד
 עיקר: יד אדומה. מלשנו משמע שר"ל הצואה אדומה, כמו שכתבו
 חלמידי רבינו יונה [שם]. והרשב"א [שם פה, ה ד"ה ירושלמי] פירש
 שהתרנגולים אדומים, והוא מה שקורין ענגלי"ס הא"ץ בלשון אשכנזי
 (צ"ח ד"ה היסה). וצמח"צ י"ו פירש תרנגולים של ארץ אדם שמאכילין
 אותן שעורים, וכן כתב האגודה [ברכות טמן פ]. וכמנצוח פרק ה' נה,
 ט איחא ששעורים אדומיות רעות: טו לקרות קריאת שמע אסור. דאפשר
 ללכת לחוף ולקרות [רש"י צבנלי כה, ה ד"ה אלל לק"ט]. ולפי זה גם
 צבנלי מורה אס' לומר צימד ואפשר לו ללכת למקום אחר אסור ללמוד
 כאן, ואפשר כיון דלא גזרו רבנן אין צריך ללכת, וכמו שכתב הרב צ"י
 לענין טליה נסיון י"ג נ"ה ואפשר, ע"ש:
 פא א צבנלי שאחר כיוצא בו. מלשון זה משמע אפילו הוא אינו יכול
 לאכול כגון שחלם

הגהות הסמ"ע
 סעיף ו וכנגד הצואת
 תרנגולים אדומה. י"מ
 תרנגולת אדומה י"מ
 בצואה אדומה י"מ עוד
 תרנגולת האדם מארץ
 אדם:

הוצאת זבחי חטאת
 זבחי חטאת

דינינן לכל הבית לבית-הכסא כיון שיש בו בית-מושב, וכמו שכתב אליה-רבה וגרע מגרף, דאף על פי שהוא נקי דינו כבית-הכסא):

יא מחיצות בית-הכסא, אם ריח רע מגיע לו, או שהמחיצות אינם גבוהים י' טפחים, לכלי עלמא אסור. ואפלו גבוהים עשרה טפחים, כל הפוסקים האחרונים אוסרים, פדין צואה (סימן פ"ג). ודוקא שהמחיצה נעשה רק בשביל בית-הכסא, אבל אם נעשה בשביל הבית, מתר. ואפלו הבית-הכסא חדש, רק שהזמינו לבית-הכסא, אסור לקרות בתוכו. אבל פנגדו, מתר. ובית-הכסא ישן, אף-על-פי שפנו ממנו הצואה, דינו כבית-הכסא. ומרחץ ישן, דינו כבית-הכסא, והינו דוקא בית הפנימי שכלן עומדים שם ערמים, אבל בית האמצעי, שמקצתו עומדים ערמים ומקצתם לבושים, אינו אסור רק לדבר דברי תורה, ומתר להרהר ולתן שלום. ובבית החיצון, שכלם לבושים, מתר בכל דבר. אבל הזמינו למרחץ, מתר אפלו בתוכו (פ"ד):

יב פ"ג שם שפירחיקין מן הצואה, כף מרחיקין מן הריח רע, אפלו אינה צואה. וכל שדרך בני אדם להצטער מאותו ריח נקרא ריח רע, ואפלו יש לו חולי שאינו מריח, וכן סומא שאינו רואה, פינן ששאר בני אדם יכולים לראות ולהריח, אסור. ואפלו בלילה, דינו כביום (סימן ע"ט). נראה לי, דדבר שטבעו ריח רע, מתר, ולא נקרא צואה אלא מה שנסרח מתמת עפוש (כדאיתא בירושלמי אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת, שלא תאמר הואיל וריחו רע יהא טעון הרחק ארבע אמות, לפום כן צריך לומר אין מדליקין, וכן מצינו בסוכה י"ב, עיין שם):

יג במה דברים אמורים, כשעדין הטנוף במקומו, אבל אם לא נשאר כאן טנוף אלא ריח רע, פגון: שהעבירו צואה בבית ועדין נשאר הריח, פינן שהוא ריח רע שאין לו עקר, מי שאינו מריח, מתר (סימן ע"ט מגן-אברהם, סעיף קטן ט'). ואפלו המריח אין צריך להרחיק אפלו מלפניו רק עד מקום שפלה הריח. ואם העבירו צואה לפניו, פינן שאינו מנח במקום אחד, יש אומרים דינו כצואה ממש, ויש אומרים דבזה סגי ד' אמות אפלו לפניו (עיין בסימן ע"ז בבית-יוסף ודרכי-משה שם). ופי' חזיר, דינו כצואה עוברת, אפלו עולה מן הנהר אין הרחיצה מועיל לו, ודינו כצואה עוברת:

יד כמה צריך להרחיק, ד' אמות מפל צד, פדכתיב (דברים כ"ג, ט"ו): "והיה מחניף קדוש", וקבלו חז"ל, שמחנה של אדם הוא ד' אמות מפל צד לבוש, ע"ט. אבל מלפניו, צריך להרחיק כמלא עיניו לכלי עלמא (רק דהרא"ש סבירא ליה שהוא מדרבנן, ולרשב"א הוא מדאורייתא, כדלקמן סימן ט"ז). וצדדים שלפניו, פגון "רין-שטאקין" [תעלות-שופקין] המסריחים הנמשכין לאורך הרחוב, יש אומרים דינו כשלפניו (סימן ע"ט במגן-אברהם) ויש אומרים דינו כמין הצדדים וסגי בד' אמות (אליה-רבה). ומה

שְׂרוּאָה בְּלֹא ו
אֵלָא צְרִיף לִו
טו הִתְהַה ה

ג) בגמרא אמר
בצד

נזכר כלל מרחבה.
ע"ט דדוקא ברחב
כב"ב פ' בית כור נ
כו, ואפ"ה כתב הו
אבל הט"ו שם כתו
לעצמו, לא הוי כפ
לא בעינן רחב ד'
מפיטלא ומגיטין
לפיטלא ולגיטין צ'
וחצב דאמרינן כהד
וא"כ וכי יעלה על
מפסיק בינו לבין
כד"ת אפי' בתוך ד'
עץ שיש לו שם לווי
דאינו גבוה י"ט וא
נימא דה"ה לענין
דלענין פיאה כל ש
דאיכא מיצר וחצב
טומאה הוי ספק ב"י
צואה, וכן פיטלא
אמרינן דלא בטיל
אינשי, וכן במטה
הרמב"ם ורש"י דו
דעומדת גבוה י"ט לו
שם ד"ה אמקום כרי
וגם במטה שם י"ל
משיג עליו דכאמת
כרבה, דפיטלא אינו

ואמנם הסבירא שכ
רשות לעצב

למעלה מי"ט כזורק
מן הכותל אע"פ שיע
דלמעלה מי' אינו רה
רה"י אוי עולה עד לו
צואה דלא בעינן רי
כשהוא באויר גבוה
ובאמת כן משמע מו
וש"ע, שכולם כתבו
כלום אם בעינן רחב

מכון האזכרה צ"ח

בעוהש"ה

ספר אוצר הלכות

חלק א

סימן א' - קכ"ז

והוא "אוצר הלכות" מדברי השו"ע ונו"כ ומספרי הלכה ושו"ת מגדולי הפוסקים מקמאי ובתראי עד גדולי זמנינו, בהלכות השייכים לאו"ח ח"א, מסודר על סדר הסימנים בשו"ע, באופן קיצור ובלשון צח וקל השוה לכל נפש

מהדורא רביעאה

גלקט ונסדרר בס"ד ע"י הצב"י

אברהם צבי פריעדמאן

דומ"ץ דק"ק אור פני יהושע גאלאנמא

שנת תשע"ד לפ"ק

ווע"כ צריך להרחיק מנבילה המסרתת כמו מצואת אדם, וכן מאשפה שריחה רע, אע"פ שיודע בוודאי שאין בתוכה צואה ומ"ר, ויאוסרו מה"ת, וריח רע היינו דוקא אם יש לה ריח שדרך בנ"א להצטער מאותו הריח, ואשפה שברוב הזמנים אין בו ריח רע, ויודע עכשיו שנקי מצואה ומ"ר מותר לקרות כנגדה, (ועי' מ"ש לקמן ס"ס פ"ו אם מותר לקרות כנגד פחי אשפה וסוע"ר פ"פ).

74 ב) לא אסרו לקרות אלא אם בריח רע הבא מדבר שנסרה מחמת עיפוש וכדו', אבל דבר שטבעו ריח רע כגון עטרן וכדו' מותר לקרות כנגדם, ווע"כ י"א דריח רע של טחור (סקאנק) אינו אסור משום ריח רע, כיון שזה טבעו ואינו מחמת עיפוש וכדו', וכן מותר לקרות בבית המרקחת אע"פ שגורף שם ריח רע מחמת רפואות שעושין שם.

כא) להתפלל כנגד ביה"כ, גם ביה"כ דינו כצואה ואסור לקרות כנגדו (אם לא שיש מחיצות עי' מ"ש לקמן סי' פ"ג), ווע"כ כשיש חלון ביהמ"ד שהוא פתוח כנגד ביה"כ, אם החלון סגור מותר לקרות ולהתפלל כנגד החלון, אבל כנגד חלון פתוח לא יתפלל אא"כ יעצים עיניו, ובביה"כ שבזמנינו יש להקל.

כב) ריח רע שאין לו עיקר, הפחה, אסור לקרות לו או לברך שום ברכה במקום שיש ריח רע שאין לו עיקר כגון הפחה (רוח מלמטה), אבל בד"ת מותר

פתח האוצר

- גמ. שו"ע (סעי' ה').
- ס. שו"ע (סעי' ה').
- סא. מ"ב (פקי"ט) ובה"ל (ד"ה אשפה שריח רע) בשם הפרי מגדים.
- סב. מ"ב (טז) בשם הפרי מגדים.
- סג. כדלקמן (א"ח כ"ג).
- סד. בה"ל (טז).
- סה. מ"ב (פקי"ג) בשם החיי אדם.
- סו. עי' בשו"ת שבט הקהתי (מ"ג סי' מ"ג) טעם אחר להתיר, כיון דאי אפשר בענין אחר דאף אם יצא בתדר ההוא, יהי נרגש הריח בכל הסביבה למשך זמן רב (מק"י ר"מ ט"ז), דמי למ"ש לקמן לענין ד"ת כשיצא רוח מתכירו דא"א ליהוה בזה, ולא גזרו בו עיי"ש.
- סז. שו"ת שלמת חיים (סי' ק"ג) והטעם כנ"ל כיון שהוא טבעי מצד עצמו ולא מחמת סרחון.
- סח. שו"ת אבני נזר (א"ח סי' י"ט), שו"ת להם שלמה (א"ח סי' ל"ו), והוא עפ"י מ"ש הרמב"ם (פ"ג מהל' ק"ש סי' ה"ד) ה"ד בפרי מגדים (משנ"ו יש הסי') דע"י הפסק מחיצה זכוכית מותר, אבל אם החלון פתוח ואין הפסק זכוכית בינו לבית הביה"כ, אסור כמ"ש לעיל (א"ח סי' ה') דיש לחוש לשיטת הרשב"א דכל שרואה אותו אסור אפי' נמצא ברשות אחרת, אם לא בהפסק מחיצה זכוכית, ודבר פשוט דהיינו דוקא באופן שאין מגיע לו ריח רע ממנו, דאל"כ בלא"ה אסור.
- סט. דלא אסרו להתפלל נגד ביה"כ אלא מפני שגם מחיצות ביה"כ כביה"כ דמי, עי' מ"ש לקמן (סי' פ"ג א"ח כ"ג), אבל במחיצות ביה"כ שבזמנינו יש להקל, עי' מ"ש (שם א"ח י'), וע"כ מותר לקרות ולהתפלל כנגדו (ועיי"ש א"ח סי' ה' גם כשפתח הבה"כ פתוח).
- ע. שו"ע (סעי' ט').
- עא. מ"ב (פקל"ב).
- עב. שו"ע (טז), והטעם דמותר ללמוד כשיצא רוח

יקרא
אסורים
זה ומי
ינגולים
דינים
כמלא
ל ריחן
ב, וכל
חמור
צוי שם
בהמה
המסריח
לל והי
לקרות
הרב (ס"ח)
ממנו
עוף אע"פ
ל כל זמן
ה"ש הפרי
ל"ת לבושי
כ כמחיצה
שנעשה
לול נעשה

⑧
Emden, Jacob

ספר מור וקציעה

על טור ובית יוסף
חלק אורח חיים
ישא מדברותיו
ועל השלחן ערוך ונושאי כליו
יפרוש כנפיו

חברו הגאון הגדול סבא קדישא לוחם מלחמות ה'
מוהר"ר **יעקב** זצ"ל אב"ד **עמדין** המכונה **יעב"ץ**
בן הגאון הגדול מופת הדור רשכבה"ג נזר החכמים
מוהר"ר **צבי אשכנזי** זצ"ל
מח"ס שו"ת **חכם צבי**

נערך ונסדר מחדש בעזה"י עם מהדורא בתרא מכת"י המחבר בתוספת
מראי מקומות והערות, הגהות והערות גדולי ישראל, מבואות

בעריכת
הרב אברהם יעקב בומבך
ראש המערכת:
הרב יעקב יוסף שכטר
רב קהילת המרכז היהודי בניו יורק

מכון ירושלים • תשנ"ו

סימן עז

שם. דמדאורייתא אינו אסור. כצ"ל*.

שם. מרחיק מדרבנן. כצ"ל*.

סימן עט

דף מ"ג ע"א בב"י [ד"ה ומ"ש כגון]. כמו שיתבאר בסימן פ"א. ולמעוטי נמי של גדול דסימן פ"ב.

שם [ד"ה ומ"ש לחלק]. וכתב הרמב"ם דמצדיו דינו כלאחריו. עכ"ל. ואע"ג דמברייתא ליכא למשמע, דילמא איפכא דייקא, והו"ל למיזל לחומרא, כמו במקומות אחרים היכא דדייקא דרישא סתו דדייקא דסיפא, נ"ל דהרמב"ם אויל בתר טעמא, דשיעורא דלפניו כמלא עיניו טעמא מאי משום דחזי לה, ולצדדין הא לא חזי לה ומלא עיניו בעיניו וליכא. ומה"ט איכא למימר דכל שרואה אותה אפילו אינה מכוננת ממש נגד פניו אלא נוטה לצדיו אסור, ולא הוציא הרב אלא צדדין ממש דומיא דלאחריו שאינה נראית.

[ע"ה]. שם. ואע"פ שהרשב"א כתב כו' כשאינו רואה את הצואה היא. נ"ל שכצ"ל.

ע"ב [ד"ה צואת חמור]. כנגד שום צואת בהמה. כצ"ל.

שם [ד"ה וכתב הרשב"א]. וכל צואה שריחה רע כגון אלו. כצ"ל.

סימן פ

[ע"ה]: ע"ב בטור. מי שבריא לו שאינו יכול לעמוד על עצמו מלהפיח מוטב שיעבור זמן ק"ש ותפלה. עכ"ל. צ"ע מנליה הא לבטולי עשה דאורייתא בזמנו, ואפילו תפלה דרבנן לא ידענא מהיכא נגמר לבטולה, מחמת ריח רע שאין לו עיקר דנראה שאינו אסור מד"ת כל עיקר.

תודע מהני ציפי דבי רב. ואע"ג דאמרו אבל לק"ש לא, היינו משום דאפשר, אבל היכא דלא אפשר כגון בדבריו תורה אשתרי מהאי טעמא, דאוקמה דאורייתא בדלא אפשר. והכא נמי הא לא אפשר ליה.

ורב הונא נמי ס"ל דאפילו ריח שיש לו עיקר שרי (וכמה פוסקים ס"ל כוותיה ונמוקם עמם) ולא בעי אלא להרחיק ד' אמות מעיקר אע"פ שלא כלה הריח, ואפילו לק"ש, כ"ש באין לו עיקר והיכא דלא אפשר בענין אחר.

ובמי רגלים נמי הקלו האחרונים ז"ל כמטפטף, כיון דלא אסרה תורה אלא כנגד העמוד, ואע"ג דעיקרן אסור מן התורה. ואפשר נמי דטפטוף הוי בכלל עמוד, ולא מיעטו אלא מי רגלים שמטפיחין בארץ אחר זמן יציאתן מן הגוף, ואעפ"כ סמכו להתירו בק"ש ותפלה ואע"פ

ואילך ושוקת ב' מאות א' ואילך דיני טומאתם.

נמי לא הוי כבודן של צבור בכך. ורש"י דנקט קרא, ה"ק מי גימא כיון דאפילו אערוה גמורה קטן אינו מוזהר, כ"ש בפוחח. וא"כ השתא ליכא למשמע מידי מהתם, דאיכא למימר לעולם כל היכא דליתיה לכבוד צבור אפילו ערותו נמי לא חשיבא ערוה, או דילמא אע"ג דפוחח לא נאסר אלא מפני כבוד הצבור, כערוה ממש לא שאני לן בין קטן לגדול.

ובהא דכתיבנא לק"מ מ"ש במג"א [ס"ק ז] ארש"י דמדכתב אגמרא הגז' דקטן אינו מוזהר אלא יראה, משמע ליה דמותר לקרות אפילו ערום, ועלה כתב ולי צ"ע דלתטר מדרבנן מ"ש מכל עבירות שבתורה, עכ"ד, ובאמת אינו מבין קושייתו על רש"י, דהא קיי"ל קטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו. ואי קשיא ליה אגמרא התם היכי ס"ד דלקרי נמי לכתחלה, י"ל דמיירי בשא"א בענין אחר, כגון שאין שם אלא קטן זה המשלים למנין שבעה והו"ל כדיעבד. אבל א"צ לדחוק כלל, דהא ודאי לא דמי לכל איסורין שבתורה, דמשום כבוד צבור גרידא נגעו בה. ורש"י מילתא יתירתא נקט דהוה סא"ד כיון דאפילו כה"ג דהיינו דמדאורייתא לאו בר איסורא הוא, כ"ש במידי דליתיה אלא מדרבנן, כנ"ל. וזה ברור לענ"ד.

ודאתאן עלה אכתי איכא לספוקי, אפילו אי תימא קטן פוחח לא שרי למקרי בתורה היינו משום כבוד לחוד, אבל בקטן שאינו קורא דילמא אפילו ערותו ממש אינה חשובה ערוה לקרות ק"ש כנגדה, או דילמא אפילו את"ל התם שרי, משום דלא בעררה גמורה עסקינן, הכא אסיר לענין ק"ש או אמירת ברכה ודו"ק. ואפילו כנגד ערות קטן בן יומו. והכי מסתברא לחומרא כמש"ל לעיל בסימן ע"ד בס"ד מסברא פשוטה. ולא מיבעיא ערות קטן בן תשע וערות קטנה בת שלש, כיון דביאתן ביאה ערותן ערוה גמורה ודאי, אלא אפילו ערות קטנים בני יומן דמטמו בלובן ואודם לא גרעא מערותו דנכרי דלא שייכא בה שום טומאה. עיין בריכה'.

שם. דלתקוני המילה. כצ"ל*. מחנין צ"ל.

סימן עו

[ע"ה]. ד"ה ופי"ן ע"ג בראשו. לכך נ"ל דבלאחריו מיירי. עמ"ש בט"ז [ס"ק ב]. ולא מצאתי טעם בדבריו, דכך היא הרחקת ד' אמות מצדדים ומאחריו, כמו מלא עיניו לפניו, ומסתברא דמיירי בכל גוונא בין לענין ד"א בין למלא עיניו, וכנגדה משמע טפי מלפניו כמ"ש בד"מ.

סימן עז

[ע"ה]: בטור. וכתב הרמב"ם רביעית למ"ר של פעם אחת. עיין תשו' א"א הגאון ז"ל (נחכס צבי' סימן ק"ב).

שם בב"י. ולא חלק. כצ"ל*.

ע"ה. ו. בריכה עליונה בראש ספר מגדל עוז. עיין תעלת הבריכה העליונה את א' ובי דיני קטן וקטנה בני יומן. ובשוקת א' מאות י"ג

והטנה נעל דברי ברייתא בענין

מסקנא להחמיר בערות קטנים אפילו בני יומן, כ"ש בבן תשע וכת שלש

ה"ש ט"ז בדין צואה עוברת אינו נראה ופרוש הגון

טעמה דהרי"ם זמקל בצ"ו. וחזקת פשוט בצדדין נפרייהו

מי שאינו יכול לעמוד עצמו חתפלה לא יעבור בשביל כך עונת ק"ש ותפלה. גם אינו פטור חתפלו. דלא כר"ש

שא"א לו ג"כ בלי ריח רע של המ"ר שנבלעים בבגדיו ומסריחין, כ"ש הפחה שאין עיקר איסורה דבר תורה. ועוד שהרי יכול להזהר מלשתוק ולא יקרא בעת שמפיח בע"כ.

ולתפלין נמי, מי יאמר לנו שהוזכר גוף נקי לעיכוב, רצוני שאם אי אפשר בענין אחר שיחבטל ממצות תפלין, שמא לא אמרו צריכין גוף נקי כאלישע אלא במי שאפשר לו, דצריך להזהר בהן ביותר כל כמה דמצי.

ותדע דלאו דווקא הוא, דאטו כולוהו אינשי כאלישע בעל כנפים מצו מיהו, וא"ה פטרחינהו לרובא דעלמא מתפלין, אלא ודאי אינה אלא אוהרה יתרה לכתחלה. הא מיהא מאנוס לא קמיירי.

ועיין בס"ח (סי' תתק"ח) דיש בני אדם שסכנה להם לעצור ההפחה וחמירא סכנתא. וכן מוכח מהא דישנים בהן שנת עראי, וידוע שאי אפשר להזהר מהפחה אף בשנת עראי, ואף דלפירש"י התם אפשר הוא, אינו מוכרח. וי"ל דלא חיישינן אלא לשמא יראה קרי בתוך שנתו, ובקרי הוא דלא חיישינן בדניים פורתא דלא שכיח לבוא לידי קרי מתוך שנת עראי. ואע"ג דאביי ורבא נסבי נמי שלא יפיח בהם, משום דהכי הוא דלכתחלה ודאי אסור להפיח בהם. ודוק. שוב מצאתי בספר יוחסין שהגאונים כתבו שאין הלכה כאלישע בעל כנפים, דלא נתנה תורה למלאכי השרת¹, וע"ל בסימן מ"ד וסי' ל"ח במ"ש שם בס"ד.

וז"ל הרב בש"ע [סעיף א]. קטן שהגיע לכלל שאחר כיוצא בו יכול לאכול כזית. וכתב במג"א [ס"ק א] מלשון זה משמע אפילו הוא אינו יכול לאכול בו וצ"ע בו ועוד דהא קאמר בגמ' ובגדול בו (ונ"ל דהא לאו דיוקא הוא וק"ל) לכן נ"ל דה"ק אם אחר כיוצא בו יכול לאכול מסתמא גם הוא יכול לאכול. אבל אם ודאי אינו יכול לאכול כגון דחליש בו (נ"ל שכצ"ל, ונשמט מלשונו בדפוס מתיבות לאכול הא' עד לאכול הב'). ובגדול אע"פ שאינו יכול לאכול צריך להרחיק. עכ"ד. וא"ה אכתי צריכה רבה עד אימת מיקרי קטן לענין זה, דאי חליש ולא מצי למיכל דא"צ להרחיק מצואתו. ומ"ש הוא ז"ל אפילו הוא בן ג' או ד', לא ידעתי לו על מה שיסמוך. ואמנם י"ל עד ד' לבריא וה' לחולה, אם נתנו לו לחם ואינו יכול לאכול אין מרחיקין מצואתו דהכי הוא זמן יניקת הולד כל זמן שלא פירש. וסתמא דמילתא כל שיונק חלב כל כך זמן רב, הוא מחמת שאינו יכול להזון מהלחם, לכן יחזן שבשעור זה הדבר תלוי גם כאן, שאם ודאי אינו יכול, בדידיה משערין עד ה' שנים דווקא, תו לא, כיון דהשתא איתסר ליה בחלב לגמרי הרי ודאי הגיע לכלל שנים שיוכל להתפרנס ממזון הגדולים אע"פ שחולה הוא. כך נ"ל נכון לכאורה אחר שאין לנו קבלה בזה, ומוכרחים אנו להסתפק בהדמות מילתא למילתא. בודאי סברא ישרה היא. אבל יותר נ"ל מסברא דכשנה שניה סתמא מיקרי הגיע לכלל זה¹.

עוד כתב במג"א ז"ל. כתב רש"ל אין גכון לקרות ק"ש אצל תנוק בו. ונ"ל מטעם אחר שאינו מקנחין עצמן וצואה כפי הטבעת אפילו מכוסה אסור. עכ"ד. ובמ"כ אשתבש בפשטא דצואה במקומה, דהא דאסירא היינו שלא יקרא זה המטונף עצמו, אע"פ שהיא מכוסה אצלו, ובודאי אין שום סכרא להתמיר בצואה במקומה ומכוסה לגבי אחר שאין הריח מגיע לו. ודווקא לגבי דהאי לא מהני אף שהיא מכוסה, דאע"ג דצואה על בשרו כה"ג שרי אפילו איהו גופיה, אפ"ה במקומה דנפיש וזהמא אסור מטעמא דפירש רש"י שם. מיהא לאחרינא פשיטא דשרי ולית בה ספיקא. דוק בגמרא ותשכח שזה פשוט, וגם רש"י מפרש כן להדיא. וק"ל.

וכל זה בודאי צואה, כ"ש היכא דלא נודע מזה כלל ואין ריח רע מגיע מהם (דאל"ה, תפוק ליה משום ריח) דליכא למימר הכי.

ותו נ"ל דלא דמי, דצואה במקומה ענין אחר הוא לגמרי, שתחובה כפי הטבעת באופן שאינה נראית אלא מיושב כדאוקי לה בגמרא, וטעמא דנפיש וזהמא שהיא חמה עדין כפירוש רש"י שם, ולהא ודאי לא חיישינן מספיקא דמילתא דלא שכיחא היא, דודאי אף הקטנים כשהן נצרכין

שאל"כ חמה על עצמן והלא ס"ת גדול בקדושה ובטהרה שיש בו כמה פרשיות וכמה שמות ואתה פותח וקורא בו ק"ו בתפלין שמכוסין בעורותיהן. וק"ש הכתובה בתפלין אדם קורא אותה בכל יום, עכ"ל לענינו. פא. 1. עיין מגדל עוז (מהד' זיטומיר ד"צ ירושלים תשכ"ט) גולה ב', דף טו, ב בענין צואת קטן.

סימן פא

שם בב"י [ד"ה קטן]. משאכל כזית מאלו בכל ענין אכילה. משמע דר"ל באיזה אופן שיהא מתוקן לסעודה ולאכילת הקטנים, שאפילו אכלו דייסא, וכגון מאכל דך שעושין לילדים שקורין פפא בלשון אשכנז, נמי דינא הכי. וכך כתבו ז"ל לפ"ד רש"י.

וצ"ע מגליה לרש"י הא. ואי משום דנקט תלמודא דגן, ההוא לרבות פת שעורים וכולהו ה' מינין ולהוציא פת אורז ודוחן וקטנית הוא, שכן הוא הוראת לשון דגן כדתנן בגררים [נה, א] ובפירש"י כאן.

וגם לפ"ז יקשה מאד למצוא קטן שאינו יכול לאכול כזית, שאפילו בתוך ח' ללדתו יוכל על זה כנראה בכל יום. ואף שבמג"א [ס"ק ב] כבר נחכוין להשמר מזה, לענ"ד אינו מספיק. וצ"ע.

שם. אבל אין נראה כן מדברי הפוסקים אלא מכיון שהגיע לשיכול. עכ"ל. המחזור בעיני כמ"ש בט"ז [ס"ק א] עיין עליו.

פ. 1. עיין ארחות חיים ריש הלכות תפלין ובכל בוריש סי' כ"א תשובת רב יהודאי גאון על חשיבות מצות תפלין ובאמצע התשובה כתב וז"ל ואם לחזק אדם לומר תפלין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים, לית הלכתא הכי דלא ניתנה תורה למלאכי השרת. והכי פירוש ההוא כשעת השמירה הוה ואם יצאה לסמוך על הנס צריך גוף נקי שלא יישן בהם ולא יפיח בהם.

בדיו קטן
אובל כזית
אדויסא צ"ע.
ומסתברא
לקרוא

עיין בדיו
שהגיע לכ
שכיוצא ב
יכול לאכ
כזית א"כ
ומתי יחשו
ונ"ל לחלו
בדבר. רש
להחמיר
בשנה שני

מי"ש ח"א
טעם שאין
נכון לקרות
ק"ש אצל
תנוק, שבו
הוא

שז"ת מלמד להועיל

מולל שאלות ותשובות על ד' חלקי שז"ע
והערות על השי"ס

מאת

מוהר"ר דוד צבי האפפמאן (הופמן) זצ"ל
ראש בית המדרש לרבנים במרלין ומגדולי המוסקים בגרמניה
נולד בשנת ה'תר"ד ונפטר בשיבה טובה בשנת ה'תרפ"ב

יצא לאור בפעם הראשונה בשנת ה'תרפ"ו
ומאו צולם עשרות פעמים, והופץ בארץ ובהו"ל

עתה יוצא הספר לאור בעה"ת לראשונה בעריכה חדשה
עם תרגום הקטעים שבגרמנית לעברית
ועוד תוספות ותקוני טעויות דפוס רבות

ע"י

הרב דוד צבי הופמן
נינו של המחבר

כאן עיה"ק ירושלים תובב"א
שנת ה'תש"ע

12

מחזיק ברכה וס' מור וקציעה אין בידי) דגם במנחה הדין כמו בשחרית לענין פריסת שמע ועובר לפני התיבה. וכ"כ בספר מאורי אור ח"ד (הנקרא באר שבע) דף כ"ו ע"ב. ושם כנראה אינו מדבר אלא מקדושה, דאם אחד לא שמע קדושה אומרין קדושה בערו וכן המנהג. ועפ"ז נהגו שאם אחד לא שמע קדיש לפני ש"ע שאומרין קדיש אחר ש"ע בלחש להוציאו ומפני שברוב פעמים אחד מתאחר לבוא נהגו כן בכל פעם, וכמו שנהגו כן לענין פריסת שמע שבכל יום פורסין על שמע אף שאין יודעין אם אחד נתאחר. וע"י ספר ארחות חיים ריש סימן ס"ט, ואם ידוע שהמנהג נקבע ע"י ותיקין, אין בידך לעוקרו, אך צריך דרישה וחקירה על זה, כי אולי עמי הארץ קבעוהו, ואין להרבות בקדישים בחינם.

סימן ז

7 ← **שאלה:** מי שיש לו חולי שמטפטפין ממנו מים תמיד האיך יעשה בק"ש ותפילה.

תשובה: כתב המ"א סימן ע"ו סע"ק י"א דבמי רגלים שותתין אינו אסור אלא מדרבנן, וא"כ י"ל דבמקום שיבוטל לעולם מק"ש ותפילה לא גזרו רבנן, וכמו שכתב במשבצות זהב סימן פ' לענין הפחה. והפחה חמור יותר ממי רגליים וכמו שכתב הרמ"א בתשובה סימן צ"ח. וא"כ בנדון דנן יש להתיר לקרות ק"ש ולהתפלל ורק יעשה כל מה שאפשר לו וכמו שכתב המ"א בסימן ע"ח שיתן ספוג או בגד סביב אברו. ובספר ארחות חיים

מביא בשם רופאים לקשור שלחופית של בהמה על אברו ויטפטף שם, וכזה יהיו בגדיו העליונים נקיים.

סימן ח

שאלה: האם מותר להעלות קטן למפטיר? **תשובה:** עיין סימן רפ"ב ס"ד בהגה וסימן רפ"ד סעי' ד'. ולפי מ"ש הב"ח צריך הקטן לידע למי מברכין אבל אין צריך לידע לקרות, דהא אצלנו המנהג שהתזן מקריא. ונכון שידע לכה"פ לקרות ההפטר בהגון מתוך החומש. גם מנהג נכון שאין קטן מפטיר בד' פרשיות, ובראשון של שבועות, ובשביעי של פסח. ויש אומרים דגם בפרשת יתרו לא יפטיר קטן, עיין בספר ארחות חיים. וי"א דגם בפרשת המוספין שקורין למפטיר בספר בפני עצמו, לא יקרא קטן.

סימן ט

שאלה: שכתו ולא קראו למפטיר בשבת רק ב' פסוקים האחרונים של הסדרה ולא נזכרו עד שבירך המפטיר ברכה האחרונה לאחר הקריאה כיצד יעשו.

תשובה: הנה אם קרא אחד ב' פסוקים ולא נזכר עד אחר ברכה האחרונה, דעת הט"ז בסימן קל"ז סע"ק ד' דיקרא עוד פסוק ולא יברך ברכה ראשונה רק ברכה אחרונה יברך אחר אותו הפסוק, דהברכה האחרונה שבירך כאילו לא נאמרה. והנה לדעת הט"ז בנידון דידן א"א לקרוא עוד פסוק דאין לקרות פסוק מסדרה דשבוע הבא, וגם פסוק למפרע אינו נכון

לקרות, וא"כ אפשר למג"א דיקרא שנית ג' לענין ברכה ראשונה למברך עוד הפעם גם פסק האליה רבה סע שבירך אחריה הוי ה וצריך לחזור ולברך פסוקים. וגם בהדיא כו דאם לא קרא למפטיר הקרואים, וכתב דכן מהרי"ל סימן ק"ס. או ל"א סימן כ"ז חולק עי כט"ז דאינו קורא אלא אחריו. והביא ראייה מד ק"צ סע"ק ג' כיון שדעו א"צ לברך בתחילה. וה זה כשבירך תחילה דעת חכמים גי פסוקים, אלז קרא ג"פ וכמו בסימן בתוספות חיים שנדפס ו שדחה ראיית הח"א. וכן אפרים פסקו כאליה רב פסק בזה כאליה רבו למפטיר ג"פ דינו כשאר במשבצות זהב סימן ק ראיית בשער אפרים סי לא קרא למפטיר ג"פ פסוקים, אבל לא יברך ו לא אחריה, ולא כתב טעם עם האליה רבה והח" דכיון שהמפטיר אינו קון התורה כדאיתא במגילה שיקרא עוד הפעם ג"פ אבל לא יברך עוד הפע דלא קרא אלא ב"פ בר א"כ כיון שתקנו שמפנ

עין משפט

קב"ה ב' מ' ח' פ' ר' ק'
שקט נכנס
ב' ש' ש' ש' ש'
כ' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט'

ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'

ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'

לובל הגזול פרק שלישי סוכה

כמוה לקמן בבית הגזילה...
היה שם סוכה אחת...
היו שם סוכה אחת...

היו שם סוכה אחת...
היו שם סוכה אחת...
היו שם סוכה אחת...

הדרן עלך לובל הגזול

לובל הערבה ששה ושבעה...
השומחה שבעה...
היה שם סוכה אחת...

הדרן עלך לובל הגזול

לובל וערבה...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

הדרן עלך לובל הגזול

לובל וערבה...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

סוכה הדרים

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...
היה שם סוכה אחת...

כמות כ"ה [ע"ה]
 רש"י ע"ה ד"ה [מק]:
 וז"ל...
 זמן לקמן [מק]:
 רש"י ע"ה ד"ה [מק]:
 הלכה ה' והפירו
 ט' [מק] [מק]:
 יונה [מק] כ"ה
 ד"ה [מק] ורש"י
 ה' ירושלמי רב יוסף
 בשם הרשב"א:
 טור בשם רבינו
 אחי ורבינו יונה
 [מק]:
 זמן רבינו יונה:
 שם:
 יש מפרשים [רש"י]
 : ה' ד"ה ירושלמי רב
 תרגומים אדומים
 זכרשים [מק] יונה
 ה' וירושלמי [מק]
 אדומה:
 שם צ"ל [מק] [מק]
 פיה [מק] [מק]
 "ש [מק] [מק]
 דכי שם [מק] [מק]
 ה' מייטנות קריאת
 פ"ג אור ד רבינו יונה
 [מק]:
 שם צמרא:
 שם לפירוש רש"י
 דהי גון והר"ש
 מצ כלל ד' סימן א':
 שם צמרא:
 השמות הר"ש
 לל ד' סימן א':
 א. סוכה מ"ב
 ו לפירוש רש"י [מק]
 [מק] [מק]:

נייגים ר"מ א
 רש"י אברהם רבי
 ורבינו יונה שם טו,
 ד"ה וירושלמי יו:
 ו טור [מק] ש"ה
 א"ש כלל ד' סימן א':

קריאת שמע ג. ו): יב צואת חמור הרבה. נראה לי דהני מממנן ריחן רע, ולכן אפילו יודמן פעם א' שאין מריחין אסור, דהוא ליה כלאות אדם: יג אם אין הריח בא לו. משמע אפילו יש להם ריח, כל שאין הריח בא לו שרי. וז"ע, דנשקף ד' כחז אס יש צהס ריח דינס כלאות אדם, משמע דצריך להרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח, וצאמת בטור כתב לעיל נמי ואס יש צה ריח מרחיק עד מקום שכלה הריח, אך שהרב צ"י ד"ה ומ"ש ואס כתב דלאו דוקא קמני, אלא ר"ל ד' אמות ממקום שכלה הריח, ע"כ. ולי נראה דדוקא קמני, דכיון שאין דינס כלאות אין צריך להרחיק אלא עד מקום שכלה הריח, וכן משמע צמלמדי רבינו יונה [מק] טו, ב ד"ה וירושלמי גבי צואת תרגומים. ולפי דברי הרב צ"י ז"ל דהכי פירושו, אס אין הריח בא לו אין צריך לצדוק אס יש לה ריח רע, דמסתמא אין צהס ריח רע. ומה שכתבתי נראה לענ"ד עיקר: יד אדומה. מלשנו משמע שר"ל הלאה אדומה, כמו שכתבו תלמידי רבינו יונה [מק]. והרשב"א [מק] כה, א ד"ה ירושלמי פירש שהתרגומים אדומים, והוא מה שקורין ענגלי"ש הא"ץ גלשון אשכנזי (צ"ח ד"ה הימה). וכתב"ץ י"ו פירש תרגומים של ארץ אדום שמאליין אותן שעורים, וכן כתב האגודה [מק] סימן פ. וצמחנות פרק ה' [מק] איתא ששעורים אדומים רעו: טו לקרות קריאת שמע אסור. דאפשר ללכת לחוץ ולקרות (רש"י גרמא כה, א ד"ה אכל לק"ש). ולפי זה גם דברי תורה אס לומד צמיד ואפשר לו ללכת למקום אחר אסור ללמוד כאן, ואפשר כיון דלא גזרו רבנן אין צריך ללכת, וכמו שכתב הרב צ"י לענין טלית צמיון י"ג ד"ה ואפשר, ע"ש:

ד צואת כלב וחזיר אס נתן בהם עורות מרחיקים מהם כמו מצואת אדם ואס לאו דינס [מק] כרין צואת שאר בהמה חיה ועוף שאין צריך להרחיק מהם אס אין בהם ריח רע [מק] ואס יש בהם ריח רע דינס כצואת אדם:
 ה יב [מק] צואת חמור [מק] הרבה לאחר שבא מהדרך [מק] וצואת החול ונמיה [מק] ונבלה מסרחת דינס כצואת אדם [מק] והתולך בדרך אף על פי שרואה צואת בהמה כנגדו יג [מק] אס אין הריח [מק] בא לו אינו חושש למיעוש לתולתה בשל חמור [מק] ובסמוך לעיר יש אומרים שיש לחוש לפי שרוב הבהמות המצויות שם הם חמורים: הנה צמקוס דשמימו ממורים:
 ו א בירושלמי אסור לקרות כנגד פי רגלי חמור הבא מן הדרך [מק] וכנגד צואת תרגומים ע יד [מק] [מק] ארומה: הנה י"י כי אומה זואה מסרחת [מק]:
 ז ד [מק] צואת תרגומים ההולכים בבית דינס כצואת בהמה חיה ועוף אבל הלול שלהם יש בו מרחוץ ודינו כצואת אדם:
 ח אסור לקרות כנגד אשפה שריחה רע:
 ט יצא ממנו רוח מלמטה אסור בדברי תורה עד שיכלה הריח ואס יצא מחברו מותר בדברי תורה משום דאי אפשר שהתלמידים קצתם גורסים וקצתם ישנים ומפיהם בתוך השינה י (ד) אבל זו לקרות קריאת שמע [מק] אסור עד שיכלה הריח:

סימן פ
 מי שאינו יכול להשמר מהפיה. ובו סעיף אחד:
 א א"י מי שבריא לו שאינו יכול לעמוד על עצמו [מק] מלהפיה [מק] עד שיגמור קריאת שמע ותפלה [מק] מומב שיעבור זמן קריאת שמע ותפלה ולא יתפלל ממה שיתפלל בלא גוף נקי ואס עבר זמן תפלה אנוס הוא ומתפלל מנחה שהים ואס יראה לו שיכול לעמוד על עצמו בשעת קריאת שמע (א) יניח תפילין בין אהבה [מק] לקריאת שמע: [מק] [מק] וינך עליהם:
 סימן פא
 דין צואת קמן. ובו ב' סעיפים:
 א א"י יכול ללכת כגון שחלש [מק] (א) קמן שהגיע א [מק] לכלל שאחר ביוצא בו

פא א צב"ש שאחר ביוצא בו. מלשון זה משמע אפילו הוא אינו יכול ללכת כגון שחלש [מק]

מקום לענין חילוק רשום אין צריך לזה ההפסק להיות שיעור של ד' אמות וגובה י' כמו צגט, והכי נמי לענין זואה אס היא עמוקה י' או גובה י' אע"פ שאינו רחב ד' היא ספיר הפסק כמו צגט, כן נראה לי: (ד) צואת תרגומים כ"ו. פשוט שאין בכלל זה אותן תרגומים הגדולים דשמימי בקלמ מקומות וקורין ענגלי"ש הינ"ר, כי אנו רואין שזואתן מסרחת מאלד, וכבר כתב צ"י ד"ה וכחז הרשב"א דעיקר הכלל צוה כל שהיא מסרחת: (ה) אבל לקרות קריאת שמע אסור כ"ו. כיון שאפשר לו ללכת מסס:

פ (א) יניח תפילין בין אהבה לקריאת שמע. הטעם דלנוס הוא. וכבר מו"ח ז"ל [מק] ד"ה ומ"ש [מק] אכל טלית דאין מייב ללבושו אסור לו להפסיק בין אהבה לקריאת שמע, אפילו שלל לצדך אלא ללבושו בלבד נמי אסור, כדלעיל סימן ק"ו. עכ"ל. ולא דק צוה, דטלית יכול ללבוש ולצדך קודם שיתחיל הברכות, ואפילו כל היום יכול זה להיות לבוש טלית, דהא מותר ליכנס לבית הכסא עס הלילית, כמו שכתוב צמיון כ"ח [מק] ג. ואין זה דומה למיון ק"ו, דשם לא היה לו הטלית קודם שהתחיל:

פא (א) קמן שהגיע כ"ו. צמרא [מק] איתא צהאי לישנא, קטן שיוכל ללכת כוית דגן מרחיקין מלואתו כ"ו, אמר רב חסדא והוא שיכול ללכת ככדי אכילת פרס, אמר רבי חייל צדיה דרבי יצא וצדול אע"פ שאינו יכול ללכת ככדי אכילת פרס דכמיב [מק] א. יוסף דעת יוסף מלאו. ופירש רש"י [מק] אס ד"ה כוית, דגן, כל ה' מיניס קרוים דגן [מק]. מרחיקין מלואתו, משאלל כוית מאלו צלל ענין אכילה, שזואת מיניס הללו מסרחת, עכ"ל. וכבר צ"י ד"ה קטן שזראה מדבריו שאלל לא אכל קטן זה עדיין כוית דגן אין מרחיקין מלואתו, ואפילו הוא

מחצית השקל
 ז"ל על מה שכתוב בסוף סעיף ד"ה ואס יש בהן ריח רע דינס כצואת אדם, וכן הוא בכסף משנה: (פ"ק יב) צואת כ"ו. דהני מסתמן כ"ו. ור"ל, זהו החילוק בין צואת חמור לשאר בהמות. דאס יש להן ריח רע אפילו של שאר בהמות אסור: (פ"ק יג) אס אין כ"ו. בטור כתב לעיל נמי כ"ו. ר"ל, בסעיף ד': ולפי דברי הרב צ"י, בסעיף ד' דצריך להרחיק ממקום שכלה הריח ד' אמות, ולא תיקשי ליה מהכא: ומה שכתבתי נראה לענ"ד. דבין בסעיף ד' ובין הכא אין צריך להרחיק כי אס עד מקום שכלה הריח: (פ"ק

בוצא יבא גאון זכון גאלת
 זכון ירושלמי

ב [עור על פין ברכות כ"ג ע"ג]:
 ג. הרשב"א שם נ"ה המהפלת:
 ד. שם נ"ה, 6 ד"ה האילן:
 פב ה. ברכות כ"ה [ע"ה לעיל ר"ע וי"ט שם טו, 3 ד"ה היכי והרמב"ם קריאת שמע א, 1]:

הגהות והערות

א א [הוא נהנה מזה] מזה דורם מזה דורם ש"ס, ושאר דורות השמט. וזאת הנהגה חלה, עין מהמ"ח השקל כ"א פ"ק ב: [חוק ע"פ שנת המזל לטעי שדר, ולפי זה יתייב מה שהקשה בממ"ג:
 ז חוקן ע"פ מקור חיים ומתה"ש:
 ח בדי"א כתב גם מג"ח רש"ל, וטעות סופר: [חוקן ע"פ ש"ח ב"ח יבואה:
 ט הדמ"ק חל"עור הגיה ע"ל רק דמרחיק, הנכרת וליה כתב ד"ל והנה לא קאמר:
 יב אן ובקריית ספר ונכלו הירבקות ט"פ, ש"ס דלכתא כלשנא בתרא לחומרא. עין ברכה ח"ה ע"ה ונדמק חל"עור:
 יג בדי"א כתב א"ל א"ס שגרה מאל"ה, וטעות סופר:

הגהות הסמ"ע

א סוף ב צריך לחזור ראש. פירוש אפילו לא יהי כרי לגמרי דכיון ויהי לו לברוק ולא בוק פושע וחפלו העובד:

בצנעו, מכל מקום כיון שאחרים שגדולים שנים כמוהו יכולים לאכול, צריך להרחיק. וי"ע, דלא מנינו זה בשום פוסק. ועוד, דהא קאמר בגמרא [מ"ה מג, ג] ובגדול אע"פ שאינו יכול לאכול כוונת בכדי אכילת פרס מרחיקין מלואמו, משמע דבקטן אם אינו יכול לאכול שרי. לכן צריך לומר דהכי קאמר, אם אחר קיוצא צו יכול לאכול [מ"ה] מסתמא גם הוא יכול לאכול, [ואם אין יכול לאכול] א"י כגון דחליש, אפילו הוא צו ג' או ד' שנים אין צריך להרחיק, ובגדול אע"פ דאינו יכול לאכול צריך להרחיק. וז"ל [ד"ה קטן] כתב דבקטן אין צריך להרחיק אי ידעינן לזוזה זו אינה צאה מדגן, כגון שלא אכל כמה ימים דגן, כמו שכתב רש"י [שם ד"ה מרחיקין] וכן כתבו הפוסקים ואם ידעינן שלא אכל כוונת כוונת דגן אין צריך להרחיק. וז"ל [ד"ה קטן] כתב דבקטן אין צריך להרחיק אי ידעינן לזוזה זו אינה צאה מדגן, כגון שלא אכל כמה ימים דגן, כמו שכתב רש"י [שם ד"ה מרחיקין] וכן כתבו הפוסקים ואם ידעינן שלא אכל כוונת כוונת דגן אין צריך להרחיק.

ב [א] לאכול [ב] ב כוונת [ג] דגן [ד] בכדי שיכול גדול לאכול אכילת פרס [פירוש] אכילת ארבעה בצים, [עור עור פרס, א] מרחיקין מצואתו או מפימי רגליו: [ב] א"י היה קורא וראה צואה כנגדו ילך כדי [ג] שיורקנה מאחריו [ד] ארבע אמות ג ואם אי אפשר כגון שיש לפניו נהר או דבר אחר המעכב ילך כדי שיניחנה לצדדין ארבע אמות ויאונו צריך לחזור אלא ד' במקום שפסק ד [ה] ולהרבינו יונה [ו] אם היה במקום שהיה לו לתת אל לבו שיש שם צואה צריך לחזור לראש: [ועיין לעיל סימן ע"ו סעיף ח']:

סימן פב

ד"ן צואה יבשה. וכו' ב' סעיפים:

א [א] [ב] צואה יבשה כל כך שאם יורקנה

מינים קרוים דגן וזוהאם מסרחת. וצ"ד סימן רס"ה סעיף ח' [הגה] משמע דטוב וישר להרחיק מלואמו קטן אפילו בן ח' ימים, ע"ש. כתב השבלי [ה]לקט [סימן טו] אין נכון לקרות קריאת שמע אלא החינות, דקתם חינוק מטפח באשפה, עכ"ל. ונראה לי מטעם אחר, שאינן מקנחין ענמן, וזוהא צפי טבעת אפילו היא מבוסא אסור, [ו] כמו שכתב סימן ע"ו סעיף (ד') [ה] [ה] [ב] ב כוונת דגן. כתב הגהות סמ"ק [סימן טו] א"ה [י] גם במאכל שעושין לחינוק שקורין פפ"א [ו] י"ע. ולי נראה דבפפ"א משערין כפי מה שיכול גדול לאכול פרס פפ"א. ושיעור פרס עיין סימן (תר"צ) [תרי"ב] סעיף ד', ושיעור כוונת בסימן תפ"ו: [ג] ואם אי אפשר כגון כו'. קשה, יהפוך פניו וזהוהי הלוזה לחטריו, בשלמה בגמרא [ברכות כג, ב] אן תאמר לענין חפלה דצריך לעמוד נגד ירושלים, אכל הכא גבי קריאת שמע קשה. וז"ל דמיירי שיש בשני. דדדין זוהא ולפניו נהר. ואם תאמר ילך לאחוריו עד שיעצור הלוזה ויחזור פניו ממנה, י"ל דלא הטריחוהו לתזור לאחוריו כיון שאפשר להניחה לצדדין: ד' במקום שפסק. כיון שלא היה בתוך ד' אמות שלו לא אמרינן דהוה ליה לצדוק, ואם שהא כדי לגמור כולה עיין ריש סימן ס"ה:

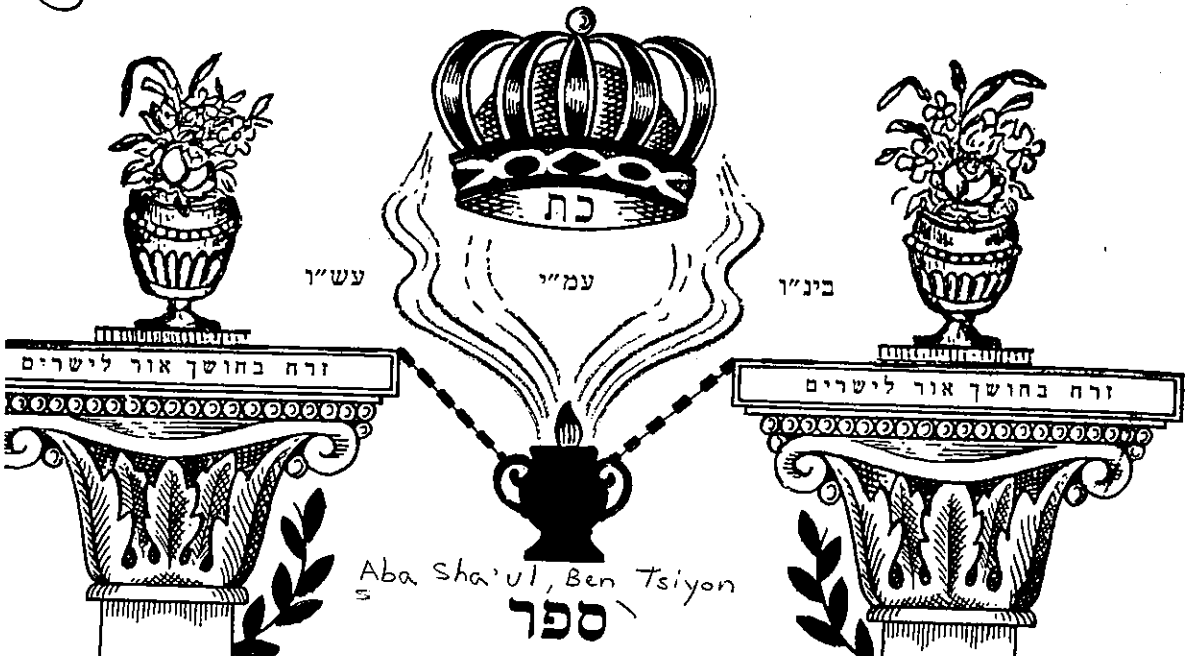
עכשיו מלואמו, וזה אי אפשר לומר כלל, דא"כ הא דאמר בגמרא ובגדול אע"פ שאינו יכול לאכול בכדי אכילת פרס כו', יהיה ג"כ דינו כן דאם לא אכל מיני דגן צמיס רבים לא יטערו להרחיק מלואמו, והא לא חמיר גדול מקטן אלא בשיעור אכילת פרס אבל לא בשנין אכילה ענמה שנאמר שחמיר גדול מקטן כוה. אלא ודאי דבזמנת שוין הם צוה, כי היכי דבגדול אע"פ שלא אכל מיני דגן ימים רבים כמו שנמנא אנשים כאלה גדלים צון החרים הם עיקר חיזתם ממיני חלב ולפתן, וכי לא יטערו להרחיק מלואמו, זה ודאי דברי שגעון מי שיאמר כן, הכי נמי בקטן שהגיע לכלל בכדי אכילת פרס ודאי צריך להרחיק מלואמו אע"פ שלא אכל מיני דגן מימים רבים, דחד דינא ממש איית להו, וזה לא יבחיטנו שום אדם, וזהו צעמנו ג"כ כוונת רש"י שכתב משאכל כוונת מאלו כו', ולא אמר אם אכל כוונת מאלו, אלא צדוק כשמש דרש"י לא בא אלא לתת גבול וקצבה מאימת מתחיל ההרחקה מלואמו הקטן, והיינו משראינו שאכל פעם א' מאלו המינים בתוך כדי אכילת פרס, ואז זוהא מסרחת אח"כ הוי דינו כגדול, ואפילו לא אכל אח"כ מיני דגן כבר נכנס בגדר ההרחקה וצני מעיו מפריתים כל מיני מאכל. נמנא דאף דעת רש"י ככל הפוסקים, ויפה פסק בשו"ע כל שהגיע לכלל שאמר כו', דרש"י מיירי בידוע לנו בקטן זה על פי אכילה שלו שראינו. ובזמנת אם לא ראינו ממנו שום אכילת מיני דגן לסיבה שלא נתנו לו, אבל אם הוא ברור לפי הרגש צני אדם בטבע החינוק הברור הוא שהיה יכול לאכול דגן בשיעור אכילת פרס, הוי כאלו ראינו שאכל כן ומרחיקין מלואמו, ובזמנת עשה הרב צ"י מחלוקת בין רש"י לפוסקים כוה. ויותר מזה אני תמה על מו"ח ז"ל [נ"ח ד"ה קטן] שחלק על פסק השו"ע וצ"י מנה שכל הפוסקים סבירא להו כרש"י שכל שלא אכל דגן מעולם או אכל מימים רבים אין צריך להרחיק מלואמו, וזה אינו נראה כלל, דגדול יוכיח כמו שזכרתי, ופסק השו"ע צדוק וקיים: (ב) כוונת דגן. פירוש, אפילו במיני תבשיל ודייסא, כמו שכתב רש"י [מ"ה מג, א, ד"ה מרחיקין] בכל ענין אכילה: (ג) בכדי שיכול גדול כו'. אבל אם צריך זה הקטן לשהות יותר מאלו, הרי זה כאלו עכשיו חזי וית ולמחר חזי וית, שכן הלכה למשה מסיני שאין אכילה מאטרפת לשהיה ארוכה מנו, עכ"ל רש"י [שם ד"ה והוא]:

ביאור הגר"א

פב [א] [ב] צואה כו'. הרמב"ם [קריאת שמע ג, ז] ותלמידי רבינו יונה [ברכות טו, ב ד"ה היכי דלישנא קמא הוא חומרא, וכדאורייתא לחומרא. וצ"ע דשיטת הרמב"ם לפסוק כלשנא בתרא אף באיסור דאורייתא א"]:

[ב] ושיעור בן ולהרבינו יונה כו'. כמו שכתב לעיל סוף סימן ע"ו. אבל סברא ראשונה סבירא ליה דבאן ליכא למימר הואיל וחטא כו', דלא פשע בזה לברוק סביביו, ולהכי לא קאמר כאן דמרחיק א"י. דאילו לדברי הרבינו יונה מאי פסקא דשם במקום הראוי וכאן לא:

בבושי שרד

אור לציון

תשובות ב'

הלכות פסוקות — אורח חיים א'
 כולל תשובות, פסקי הלכות, וחקרי דינים
 לפי סדר שו"ע או"ח עד הלכות שבת

אשר חברתי וערכתי בחמלת ה' עלי
 הצב"י **בן ציון אבא שאול** ס"ט
 ראש ישיבת "פורת יוסף" ירושלים

יו"ל ע"י
 מכון "אור לציון"
 פה עיה"ק ירושלים ת"ו

שנה ברך את עמך (תשנ"ג) לפ"ק

7 יח. שאלה. האם מותר לקרוא קריאת שמע ושאר דברי קדושה כנגד פח אשפה.

תשובה. פח אשפה, אם יש חשש שנאכל גופו על ידי הפסולת, אין לקרוא כנגדו בכל אופן, ואם הפסולת לא נבלעה בפה, אם יש בו ריח רע, אסור לברך וללמוד לידו, אלא אם כן הוא מכוסה או שגבוה עשרה טפחים, אבל אם אינו גבוה עשרה טפחים ואינו מכוסה, אין לברך וללמוד לידו עד שירחיק ארבע אמות ממקום שכלה הריח, וכנגד פח אשפה שאין גופו נאכל על ידי הפסולת והוא נקי ואין בו ריח רע מותר לברך וללמוד. L

פרק ז

הלכות תפילה

א. שאלה. האם חובה לומר את סדר התפילה שלפני הודו.

תשובה. צריך לומר את כל סדר התפילה שלפני הודו, ואף משנת איזהו מקומן וברייתא דרבי הישמעאל.

הביא מרן בסימן נ'. ואעפ"י שכתב שם מרן שתקנו לומר פרשת התמיד ופרק איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל כדי שיזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא ומשנה וגמרא, דברייתא דרבי ישמעאל היא במקום גמרא, שהמדרש כגמרא, מ"מ אף תלמידי חכמים הלומדים כל היום אינם פטורים מלאומרם, ומשום שאין זה הטעם היחיד, וכמ"ש הטור, שאומרים משנת איזהו מקומן משום דכתיב ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי, וכי בכל מקום מוקטר מוגש, אלא אלו ת"ח שעוסקים בעבודה בכל מקום, מעלה אני עליהם כאילו מקריבים ומגישים לפני. וכיון שיש בזה משום ונשלמה פרים שפתינו, אף ת"ח אינם פטורים מכך. וכן ברייתא דרבי ישמעאל יש ענין גדול לאומרה, ובספר שער הכוונות וכן בסידור הרש"ש הביאו בה כוונות וסודות גדולים, ולכן אף עדיף לדלג חלק מפסוקי דזמרה כדי לאומרה, וכמו שנתבאר להלן בבאורים לתשובה ב', ע"ש.

כש"ע בסימן פ"ז סעיף ג', ואפשר שאף אם רק צבע את הצינור נחשב כמכוסה, ויהא אפשר לקרות כנגד הצינור.

וכל זה בצינור ביוב וכמו שנתבאר, אבל גרף של רעי העשוי מזכוכית וכדומה אינו בולע, ולכן סיר לילה העשוי מפלסטיק או חרסינה מצופה, מותר לקרות כנגדו אם הוא נקי.

7 יח. פח אשפה העשוי ממתכת או מפלסטיק, אם יש חשש שהפסולת אכלה מגופו, דינו כגרף של רעי, וכמו שנתבאר בבאורים לתשובה הקודמת, אבל אם לא נבלעה הפסולת בפה, אם הוא מכוסה ואין יוצא ממנו ריח רע מותר לקרות כנגדו, כמו שנתבאר לעיל בבאורים לתשובה ט"ו ע"ש, וכן אם הוא גבוה עשרה טפחים ואין מגיע אליו הריח, אעפ"י שאינו מכוסה הרי הוא כרשות לעצמו, וכמ"ש בשו"ע בסימן ע"ט סעיף ב', ע"ש. L

ואמנם כתב מרן בסימן א' סעיף ה' שטוב לומר גם פרשת עולה ומנחה ושלמים וחסאת ואשם, מ"מ לא נהגו לומר אלא משנת איזהו מקומן וכדברי האריז"ל. וע"ש במג"א שהקשה על מרן למה הקדים פרשת עולה לפרשת חטאת, הרי קי"ל שחטאת קודמת לאשם, כמבואר במשנה בובחים דף פ"ט ע"א, וע"ש שתירץ שזה דוקא בחייב חטאת, ע"ש. והנראה לומר

7 א. הדבר פשוט, שכיון שהמנהג לומר את כל הנוסח כפי שהוא מסודר בסידורים, שאין לבטלו בחינם, והוא נוסח התפילה שקיבל מהרח"ו מהאריז"ל כמובא בספר שער הכוונות דף נו"ן ע"ד, ע"ש. ואמירת פרשת העקידה והקרבנות והקטורת הביא מרן בסימן א', ע"ש, וכן משנת איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל

ב. שא"ה. מנ שאחר לבוא לבית הכנסת; או ימי ששעתה דחוקה, האם רשאי לדלג על חלק מן התפילה כדי להספיק לעמוד בתפילת שמונה עשרה עם הציבור.

תשובה. אין דאור לדלג אף לא חלק אחד מסדר התפילה לצורך תפילה בציבור. ומכל מקום מי ששעתה דחוקה רשאי להלג על חלקים בתפילה לפי סדר הדילוג המבואר בספר רב פעלים: (ראה פירוט בבאורים).

ג. שא"ה. פועלים הצריכים לצאת מוקדם בבוקר לעבודתם, מאימתי יכולים לעמוד בתפילת שמונה עשרה, ואיך יסדרו תפילתם.

תשובה. פועלים הצריכים לצאת מוקדם לעבודתם יכולים לעמוד בתפילת שמונה עשרה מזמן שהיום מתחיל להאיר, ויש לחשב זמן זה כחמישים דקות קודם הנץ החמה, ויתעטפו בטלית ויניחו תפלין רק בין ישתבחו ליוצר, ולא קודם לכן, ויברכו עליהם, ובלבד שהגיע זמן

בהפסדו, משא"כ אם רואה שמפסיד ע"ז תפילה בציבור, ישמור עצמו לבא בזמן. ולכן אין לסמוך על היתר זה אלא אם כן אחר באקראי וברור לו שלא יבא להקל בזה.

הוא שמרן סידר לפי הסדר שבחורה, שבפרשת ויקרא נכתבה תחילה פרשת קרבן עולה, ואח"כ פרשת מנחה ושלמים וחטאת ואשם, וכיון שהיום אין הדבר תלוי בהקדמה, אלא בקריאה, קוראים לפי הסדר הכתוב בתורה.

וכל זה לצורך תפילה בציבור, אבל מי ששעתו דחוקה רשאי לקצר, ויקצר לפי הנוסח שהביא בשו"ת רב פעלים הנ"ל, וכתב שבנוסח זה אינו מקלקל את הסדר ע"פ הסוד, והוא, שיאמר לפיכך אנחנו חייבים עד פסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ויהי רצון שלפני פרשת התמיד עד רבי נתן הבבלי אומר אף כפת הייודן כל שהיא, ויהי רצון וכו' שיהא שיהא עד פסוק ושחט, (ונראה שהעיקר הוא פסוק ושחט, שאמירתו חשובה מאוד, וראה גם בט"ז בסימן א' ס"ק ח' בשם המדרש, ומש"כ שם לומר יהי רצון הוא רק בשביל פסוק זה, ולכן רשאי לומר פסוק זה בלבד והי בזה), והודו לה' עד ובנביאי אל תרעו, ואל נקמות עד המלך יעננו ביום קוראנו, והי מלך עד סוף פרק תהילה לדוד, והללו אל בקדשו עד כמו אכן במים עזים, ואח"כ יאמר הי ימלוך לעולם ועד ב"פ, ומשם לא ידלג כלום. וראה לעיל בבאורים לתשובה א' שנחבאר שעדיף לדלג חלק מפסוקי דזמרה כדי לומר ברייתא דרבי ישמעאל, והיינו שידלג על הפרקים שלא מנה בשו"ת רב פעלים שם. וראה גם להלן בבאורים לתשובה כ' לענין לדלג בתפילה כדי להתפלל בכוונה, ע"ש.

ב. בשו"ע בסימן נ"ב סעיף א' כתב, שאם בא לבהכ"נ ומצא ציבור בסוף פסוקי דזמרה, אומר ברוך שאמר, ותהילה לדוד, והללו את ה' מן השמים, והללו אל בקדשו, וישתבח, ואם כבר התחילו יוצר, יאמר עמהם, ואח"כ יקרא פסוקי דזמרה בלא ברכה. ובשו"ת רב פעלים ח"ב סימן ד' כתב סדר אחר לדילוג, כמבואר לקמן. ובכה"ח שם אות ב' כתב שאין לדלג כלל, כיון שבכל סדרי התפילה שתיקנו חז"ל יש בהם סודות נעלמים ודברים נפלאים, וכמ"ש בשער הכוונות, ע"ש. ונראה שאעפ"י שהעיקר להלכה כדברי מרן, שאפשר להלג בפסוקי דזמרה, ואף די לומר רק ברוך שאמר ותהילה לדוד וישתבח, וכמבואר בב"י שם, אך לענין מש"כ מרן שאם התחילו יוצר שידלג לגמרי פסוקי דזמרה לא קי"ל הכי, דכיון שלפי הקבלה יש לומר פסוקי דזמרה דוק לפני התפילה, לפי שכן הוא סדר עליית העולמות, וכמו שכתב בשער הכוונות וכן הביא בכה"ח בסימן מ"ח סוף אות א', ע"ש, לכן יש להזהר בזה. ומ"מ צריך עיון היום למעשה, אם לסמוך על היתר זה לדלג בפסוקי דזמרה, דאפשר שעדיף שיתפלל את כל התפילה כסדרה אף שיפסיד ע"ז תפילה בציבור, וכל שכן אם יספיק להגיע לתפילת שמונה עשרה לפני שיסיימו הציבור את תפילתם, ומשום מגדר מילתא, שאם ידלג, יבוא ע"ז להרגיל עצמו לאחר תמיד ולדלג, ויצא שכרו

ג. בשו"ע בסימן פ"ט סעיף א' כתב, זמן תפילת השחר מצוותה שיתחיל עם הנץ החמה, כדכתיב ייראוך עם שמש, ואם התפלל משעלה עמוד השחר

ספר

נקיות וכבוד בתפלה

אוצר דינים

בעניני נקיות בשעת אמירת דברים שבקדושה
ודינים בכבוד התפלה
מלוקט מגדולי הפוסקים עם הכרעות גאוני זמנינו

וגלוה אליו פרק

בדיני כבוד הספרים

ובסופו תשובות מגדולי הפוסקים
ותשובות רבות ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

מאת

יארד יששכר בלאמור"ר הרב יהודה אריה ינאי

בני ברק תש"ם

ממתכת או פלסטיק) מאחריו ד' אמות, ומלפניו כמלא עיניו (ועצימת עיניים גם מועילה).¹² (לפי"ז צריך לזהר כשיש צינור ביוב בתוך הסוכה שלא לומר שם דברים שבקדושה וכנ"ל).

76 יב. פחי אשפה שברחובות, יש שהורו שאין צריך להרחיק מהם כלל, (כתנאי שלא נודף מהם ריח רע), בין בסגורים ובין בפתוחים ואף אם הפסולת מגולה,¹³ (ההיתר הוא בכל סוגי הפחים בין בפלסטיק ובין במתכת). ואם נודף מהם ריח רע, אם הפת סגור ירחיק עד מקום שאין מגיע הריח, ואם הוא פתוח והפסולת מגולה ואינו יודע אם יש שם צואה וכיוצא בה מספיק שירחיק רק עד מקום שאין מגיע הריח.¹⁴ ויש שהתירו רק בפח סגור (אם אין ממנו ריח רע) אבל בפתוח יש להחמיר, וגם בסגור אם יש ממנו ריח רע צריך להרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח.¹⁵

12. אורל"צ ח"ב פ"ו סעי' י"ז, וביאר שכיון שהצינור מלוכלך תמיד בדברים מטונפים, בכה"ג אף אם עשוי מפלסטיק או מתכת בולע ולכן דינו ככלי חרס, והגר"ח קניבסקי כתב לי שבצינורות שעשויים מחרס וכיו"ב יש לזהר.

76 13. כך הורו לי אחד מגדולי הדור והגרש"ה וואזנר, וכן הגר"ח קניבסקי אמר לי שאפשר להקל, וביאר לי אחד מגדולי הדור שבסגור אין איסור כיון שלפחים אין דין גרף של רעי, וגם בפתוח מותר כי א"צ לחשוש שמא יש צואה מגולה וכיו"ב כיון שרוב הפסולת בפחים אינה צואה או דברים מעופשים, ולכן אם אינו יודע שיש צואה מגולה וכיו"ב א"צ לחשוש. L

76 14. כך הורו לי אחד מגדולי הדור והגרש"ה וואזנר כנ"ל שבספק א"צ לחשוש כיון שרוב הפסולת אינה צואה וא"כ הוי ריח רע שאין לו עיקר. ועיין בשו"ת בצל החכמה. ח"ו סי' כ"ו ס"ק ה' שכתב שאין לפחים דין גרף מכמה טעמים כיון שרוב הפחים עשויים מפלסטיק ופלסטיק אינו כולע, וגם פחים אלו אינם מיועדים דוקא לצואה וכיוצא בה אלא לכל פסולת וא"כ אין דינם כגרף שמיוחד דוקא לצואה. L

76 15. כך הורה לי הגר"נ קרליץ, ועיין באורל"צ ח"ב פ"ו סעי' י"ח שכתב שאם יש חשש שהפסולת נבלעה כפח צריך להרחיק, וטעמו כיון שפח אשפה מלוכלך תמיד בפסולת וממילא יכול לבלוע אף אם עשוי מפלסטיק, ועיין בסוף הספר בתשובת הגר"ש דבליצקי שכתב בתחילה שפחים סגורים אם אין מהם ריח רע א"צ להרחיק מהם אף בסמוך עליהם, כיון שאין לפחים דין

יג. ביתני אשפה (י) מטונף לענין א יש שם ריח רע.¹⁶

איסור אמיו

א. אסור מה"ת לו רע, דכתיב בפר מחניך קדוש". וצרין שכלה הריח.¹ (ועיי המצויים בזמנינו יש

גרף של רעי כי ד שהפחים מלוכלכי הלכלוך בפנים וי ואף אם נאמר שפ לצואה, ואילו בפו לדברים מעופשיכ שיש עליהם דין 16. כך הורה לי הגר

1. שו"ע סי' פ"ג סו 2. תזו"א או"ח סי' כסאות דפרסאי א נופלת מיד ואינה שמצד אחד כשה:

יג. ביתני אשפה (מבנה שמאכסנים בו את הפחים) אינם נחשבים מקום מטונף לענין איסור אמירת דברים שבקדושה כנגד המחיצות, וא"כ יש שם ריח רע.¹⁶ L

פרק ח

איסור אמירת דברים שבקדושה במקומות ממונפים

בית הכסא

א. אסור מה"ת לדבר דברים שבקדושה בבית הכסא ואף אם אין ריח רע, דכתיב בפרשת כי תצא "כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחניך והיה מחניך קדוש". וצריך להרחיק לפניו כמלא עיניו ולאחריו ד' אמות ממקום שכלה הריח.¹ (ועיין עוד פרטים בזה בפ"ו סעיף כ"ג), אף בשירותים המצויים בזמנינו יש להתמיר כדן בית הכסא.²

גרף של רעי כי רובם עשויים מפלסטיק ופלסטיק דינו כמתכת וזכוכית, ואף שהפחים מלוכלכים וכמלוכלך גם כמתכת צריך להרחיק מלא עיניו, מ"מ הלכלוך בפנים ויש כיסוי וגם הפת עצמו הוא מחיצה שגבוהה י" טפחים, ואף אם נאמר שפלסטיק דינו כחרס ועץ אבל כגרף בעינין שיהא מיוחד דוקא לצואה, ואילו בפחים מניחים גם דברים שאינם מעופשים וא"כ לא הוי מיוחד לדברים מעופשים. ועיי"ש בסוף התשובה שכתב שמסכים למעשה שיתכן שיש עליהם דין גרף והוסיף שבאמת לעצמו מחמיר בזה. L

16. כך הורה לי הגר"נ קרליץ.

1. שו"ע סי' פ"ג סעי' א' ומ"ב שם ס"ק א'.

2. חזו"א אר"ח סי' י"ז ס"ק ד', והנידון בזה הוא כיון שמבואר בגמ' שכתו כסאות דפרסאי אין להם דין בית הכסא כיון שהיו עשויים באופן שהצואה נופלת מיד ואינה מתעכבת שם, ולפ"ו דן החזו"א בשירותים המצויים בזמנינו שמצד אחד כשהצואה נופלת היא מתעכבת עד שמוריד את המים וא"כ אולי

ב. העומד מחוץ לשירותים ודלת השירותים פתוחה יש שהורו שאם רואים את האסלה אסור לומר דברים שבקדושה,³ ויש שהורו שאין איסור כשעומד בחוץ.⁴

ג. אסור לומר דברים שבקדושה גם כנגד כתלי בית-הכסא, אולם אם הכתלים מיועדים גם לעוד תשמישים מותר.⁵ ולכן שירותים שבתוך הדירה אין איסור לומר דברים שבקדושה כנגד כתליו כיון שהכתלים אינם מיועדים רק לשירותים אלא משמשים גם לחדר אחר.⁶ וכמו כן אין איסור כנגד דלת וחלון השירותים, כיון שהם נעשו גם לצורך הבית ולא רק לשירותים.⁷ (כל ההיתר הוא כשאין ריח רע).

אינו דומה לפרסאי, אולם מאידך מקום האסלה מצופה כעין זכוכית וכיון שמפנהו תיכף לא חל עליה דין גרף, ומספק כתב להחמיר עיי"ש. וכן במגנח"י ח"א סי' ס' ובאורל"צ ח"א סי' א' כתבו להחמיר. וכן הורו אחד מגדולי הדור (וזאת הברכה פט"ז) והגרש"ה וואזנר והגר"נ קרליץ. ועיין עוד בצי"א ח"ז סי' א' ס"ק ז' מה שכתב שם. ל

3. כך הורו אחד מגדולי הדור (וזאת הברכה שם) והגרש"ה וואזנר. והגר"נ קרליץ אמר לי שאם עומד כנגד השירותים והדלת פתוחה אף אם אינו רואה את האסלה אסור.

4. אגר"מ ח"א אר"ח סי' ס"ז, והוסיף שאכן בכית הכנסת ראוי שדלת השירותים לא תהיה פתוחה לכיוון ביהכ"ס, ואם אירע שכך נעשה יקפידו לסגור תמיד את דלת השירותים, ואם אפשר טוב לעשות שתי דלתות.

5. מ"ב סי' פ"ג ס"ק י"א.

6. חזו"א אר"ח סי' י"ז ס"ק י"א וכתב שם כמה טעמים להתיר מכיון שאפילו בתוך ביהכ"ס שבזמנינו הוא ספק וכנ"ל, ועכ"פ מבחוץ אין להחמיר כיון שהצואה אינה נוגעת בכתלים, ועוד שהרי הכתלים משמשים גם לחדר אחר.

7. כך הורו אחד מגדולי הדור (וזאת הברכה פט"ז) והגרש"ה וואזנר והגר"נ קרליץ, ואמר לי הגר"ק שההיתר הוא אעפ"י שהדלת מיוחדת לשירותים, כיון שהיא עשויה גם להשלים את הבית (וה"ה בחלון השירותים). ועיין באורחות רבינו ח"א שבביתו של החזו"א נהגו לשים וילון על דלת השירותים, וכן הגר"ח קניבסקי אמר לי שעדיף להחמיר בזה. ועיין עוד באורל"צ ח"א

ד. בית הכסא
דברים שב

ה. אף מקום
החדר גדול
מ"ד נאסר כול

ו. אם יש מן
דברים שב
רע, ובעצימת ז

ז. בית הכסא
כנגדו.¹¹

פ"א. ועיין ב
נדברו ח"ה נ

8. כך הורה לי
היקל כיון ש
ביהכ"ס וא"כ

9. כך הורה לי

10. מ"ב סי' פ"ג

שני ספיקות ו
וכמו"כ דעת
בשעת הדחק,

שהחזו"א מכ
דפרסאי, וא"כ
ליזהר אם אפ

11. שו"ע סי' פ"ו